

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3

నంపుటము. 3.

చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ మే నెల 10 వ తేది బుధవారము

న శ నా మ సం వ త్స ర వై శా ఖ మా న శు ధ్ధ అష్ట మి ర.

NO 33

నంచిక 33

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

[పద్య కావ్యము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పద్యసాహిత్య పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కలశేదము లేల కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాత్రం? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నది. గొప్పవారీగ్రంథమునై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నది. తెలిమిగల శుభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0, అక్షరము 5-0-0. పాఠ్యకర్తలు శేష.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తెలి:-శుభము, చురుకుడుగము, భాగ్యవంతుడు. 2000 పద్యములు కలవు. మంచికాగితములవై అచ్చు, కాఠికో లెండు ధర య. 1-8-0. పాఠ్యకర్తలు శేష. (4-12-14) జనమంచి శేషాద్రికర్త, తెలుగుకండితుడు, మృణాళిన్ పాఠ్యకర్త, కవి.

విద్యార్థి సౌకర్యములు

కొన్నిదినముల వరకు మాత్రమే విద్యార్థులకు కావలసిన డ్రాయింగు బుక్కులు, ఎక్సర్ సైజు బుక్కులు, స్టూడెంట్సు నోటు బుక్కులు, ఇటాలియన్ నోటుబుక్కులు కలర్, బాక్సులు, డ్రాయింగు ఇన్ స్ట్రుమెంటు బాక్సులు, పుట్టరూపు రబ్బరుకుండ్లు మరియు అనేకవిధములైన సామానులు సరసముగా దొరకును వలయు వారలు క్రింది అడ్రెస్సునకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వలయును.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్డ్ కో.

ఆనందా ముద్రాలయాధికారులు, మదరాసు.

స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

విశాఖపట్నంజిల్లా అనకాపల్లి జూనుందు రాధాకృష్ణ స్టీమ్ ట్రాక్ సిట్ కంపెనీవారివలె ఈ 1916 సం॥ మేము 1వ తారీఖు లగాముకు మిక్కిలి నవీనపద్ధతుల ననుసరించి చక్కని యేర్పాట్లతో ప్రయాణికుల సౌకర్యార్థము అనకా పల్లి మాడుగులగారిమూలకు చోడవరము వద్దాదిగ్రామముల మధ్యముగా స్టీమ్ మోటారుబండ్ల రాకపోకలు స్థాపించబడును. ఈబండ్లలో మొదటి రెండవ తరగతుల చోట్లు మాత్రమే ఆచర్యపడియున్నది.

బండ్ల రాకపోకల కాలములవివరం.

(1) మాడుగులనుండి తెల్లవారి ౫ం 5 ని 30 కు బయట జేరి వద్దాది చోడవరములమీదుగా అనకాపల్లికి ౫ం 7 ని 45 కు చేరును. (2) అనకాపల్లినుండి తెల్లవారి ౫ం 10 ని 15 కు బయటజేరి చోడవరము వద్దాదిమీదుగా ౫ం 12 ని 30 కు మాడుగుల చేరును. (3) మాడుగులనుండి వరము ౫ం 1 టకు బయటజేరి వద్దాది చోడవరములమీదుగా ౫ం 3 ని 15 కు అనకాపల్లి చేరును. (4) అనకాపల్లినుండి రాత్రి ౫ం 9 ని 20 కు బయటజేరి చోడవరము వద్దాదిమీదుగా రాత్రి ౫ం 11 ని 35 కు మాడుగుల చేరును.

టిక్కెట్ల క్రియములు క్రింది.

టిక్కెట్ల వివరము	మొదటి తరగతి	రెండవ తరగతి
అనకాపల్లి - చోడవరము	0-12-0	0-6-0
అనకాపల్లి - వద్దాది	1-2-6	0-9-3
అనకాపల్లి - మాడుగుల	1-8-0	0-12-0
చోడవరము - వద్దాది	0-6-6	0-3-3
చోడవరము - మాడుగుల	0-12-0	0-6-0
వద్దాది - మాడుగుల	0-8-0	0-4-0

హెచ్చరిక:- 11 రుపాయలతో బోయిన పిల్లలకు అర్హత వార్షిక పుష్కలమును. మొదటితరగతి ప్రయాణికులకు 25 పానులున్న రెండవతరగతి ప్రయాణికులకు 20 పానులున్న చార్జీలు మినహాయించబడును. ఇంకెవ హెచ్చుతరగతి పానులకు పైగా 1 కి 1 వై అంగా ఒక డబ్బుడి కంటకు చార్జీ పుష్కలమును.

రాధాకృష్ణ స్టీమ్ ట్రాంసిట్ కంపెనీ, అనకాపల్లి. ప్రాప్రియటరు:- నానులకోడ రాధాకృష్ణస్వామి, చురరాసు. N. Radhakrishniah, 148-149, Devarajamodali Street, Madras.

304

కాటోల్ పొడదు

నల్లులు, చీమలు, తోగలు, చిమ్మిలులు మున్నగు క్రిమీలు బట్టలను పుకార్చుట కొరకు వీరిని వాడుదు. టో 1-1 కి. 0-1-0

కాటోలు వత్తులు

చోడవరము, తోగలను నశింపజేయును, పొరవోలును జీవుల కట్టులుగల పెట్టె 1-1 కి అ 12 రుపాయలకొద్దమున చీమలును, పడకటిండ్లయందు నల్లులును బొంబాయి, పుష్కల కీడికలను చివలబనుండి కాపాడును. పొయినంతెట్లు:- టి. వార అండుకో, 1-11, ప్రింగియ్యప్పేట, బార్డిటాక, మదరాస్.

THE DAWN OF HOPE

to the hopeless sufferers from bodily pains, such as, Headache, Rheumatism, Sprains, Lumbago, Stiff Joints, Neuralgia, Toothache, Cuts, Sore Throat, Cold, etc. is now certain as ever as it has been since the world famed.

(REGD.)

AMRUTANJAN

(REGD)

has come to the rescue. It is prepared from pure drugs of Vegetable Origin, and is the tried remedy for all aches and Pains.

PRICE PER POT ANNAS EIGHT ONLY. of All dealers in Drugs or from

AMRUTANJAN DEPOT Madras & Bombay.

వాధాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అలరించుభక్తి రక్తమునలన జరించువాద్యములకు కీరీటమునంటి మందు. తగువులను, పుచ్చలను, గండమాలును పుండ్లను, కాతనోష్ణులను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

28

సావంతుని సార్వజనిక గుణ మిచ్చుట నిశ్చయము, సహజమైన మధ్యకవ్యము అన్ని విధములైన వోషములకు పోగొట్టును. కీరీటమునంటి పొడవనదోషములను, చులబద్ధకమును కార్మికంబులకును వోష్ణులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కీరీటాలోగ్యమును గలుగ జేయును. 18 రోజులవరకు కుండుటకు 4 టోన్సుల బుడ్డిలలో అమృతమును.

ప్రాప్రియటరు:- పి. డి. సావంత్, గకర, వనసవాడి నం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

తేలుమందు:- తేలుకాటువలన అపాయములేదు గాని విశేష బాధగలను. తేలుకాటు విషము నెత్తులలో ప్రవేశించదు. బాధనరములవెంట పెద్దనరము దగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టిన చోటును మొదగునటులుచేసిన బాధతగ్గును. వెల సీసా 1-1 8 అ.

అమృతాంజరము డిపో, 6 వ నెంబరు, తంబుకెట్టి వీధి, బార్డిటాక, మదరాసు.

యోగ్యులు కాన్పురెన్సు

అభ్యర్థి కోరవలయును.

యోగ్యులు, మే 8:— యోగ్యులు జేల్లా కాన్పురెన్సు ఈదినను నామగంటలకు పూర్వంభవయినది. డిక్టేటుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. ఆచార్యసంఘాస్యములు, డిస్సం డీగారు, యోగ్యులు పూర్వపురైంబుల తెలిసి ప్రస్తుతాభి వృద్ధికి బ్రిటిషువారికోరమువారే కారకు లగుటవలనను, సహా కారోద్యమ సంఘములవలనను దేశ సుశేషవిధుల అభివృద్ధి లోనికివచ్చుటవలన కృతజ్ఞతా నూచకముగా నైస్యములో జేరి దొరతనమునానికి యుద్ధములో తగినసహాయ మొనర్పవలె ననిరి.

డిక్టేటుగారు చాలకాల ముసవ్యసిండిరి. కృపరిపాలనా విషయములో వారు హిందూదేశము ఏలవలసినయెడల కోరదు గాని, ఇంగ్లీషువారు హైందవ భావనలకు కాటంకముజెప్పక, స్వగతిపాలననుభవించుచున్న తక్కినరాష్ట్రములవలె హిందూదేశమునకు స్వతంత్రపాలన మొనగవలసియున్న దనిచెప్పిరి.

అంతట సభాగిడిండి. మరునాడు మరల సమాజేశ మయ్యెను.

సర్. పి. ఎస్. శివస్వామి అయ్యరుగారు

ఉదకమండలము మే 8:— గా. సర్. పి. ఎస్. శివ స్వామిఅయ్యరుగారు 9 వ తేది మంగళవారము నాడు తంజా పూరుకు కార్యాలయమునైవోయి ఉదకమండలమునకు మరల 14 వ తేది ఆదివారమునాడు వచ్చెదరు.

కూనూరు పురపాలకసంఘము

ఓవర్సీయరు కేసు.

కూనూరు, మే 8:— కూనూరు పురపాలకసంఘము యొక్క మేనేజరు, ఓవర్సీయరుగారిమీద వచ్చినకేసును దొర తనమువారు పురపాలకసంఘసభవారి విచారణకొర కంపిరి.

అంగ్లో ఇండియను సిబ్బంది

జబ్బుల్ పూరు, మే 8:— క్రిందటి శనివారమునాడు జబ్బుల్ పూరులో అంగ్లో ఇండియను సిబ్బందిసభ యొకటి రెండు శ్రేణి ఇన్స్టిట్యూటులో జరిగినది. జబ్బుల్ పూరు కమిషనరు మేయర్ గారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. 29 గురు సైనికులు సిబ్బందిలో జేర్పబడిరి.

సంగీత శాఖాధ్యక్షుడు

సిమ్లా, మే 8:— రాజప్రతినిధిగారి సంగీత శాఖాధ్యక్షుడు రాజీనామాపత్రమును దాఖలుచేసెను. అక్టోబరు 15 తేదినండి వారి రాజీనామా అంగీకరింపబడును.

వారిశ్రామిక పోరాటము

(ఒక వివేకవని వర్తమానం)

బొంబాయి, మే 9:— ఇక్కడి సుప్రసిద్ధమైన కే. ఆర్. వి కంపెనీకి సంబంధించి క్రిందిచూస అయ్యంగారికి చక్కని సుబాసన బ్రహ్మచులను తయారుచేసి సందునకై కేశ కాయ భోకలింగ తంబిరసుస్వామి గారికి బంగారుతలకమును 7 వ తేదిన బహుమతి చేసిరి. చూడ తయారు చేయుచున్న చందనలైలమువలన వారిపక్కనే కన్ను ప్రకటిత మగుచున్నది.

భారతమహిళావిశ్వవిద్యాలయము

పూనా మే 7:— భారతీయ విశ్వవిద్యాలయపు సెనేటు సభకు లీడరుము సమమి:పబడిరి. హిందూదేశమునందలి వివిధభృతములనుండి 60 మంది సాధారణ సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి. డాక్టరు కె. ఆర్. జి. భండార్కరు గారు, గా. పార్థా, పో. సేన కర్నేగారు, శ్రీనివాసశాస్త్రి యరుగారు, డాక్టరు జీవరాజుమెనాతా, సెరవాజీవి చావరి గారు, రామారకస్యగారు, రావుబహదూరు చిట్రీగారు, హరినారాయణ ఆప్టిగారు, శ్రీశంకర్మగారు అండులో ముఖ్యులు. సెనేటుసభ మొదటిపర్యాయము జూను మొదటివారములో జరుగును.

భారతీయ పరిశ్రామికసంఘము

సంఘాధ్యక్షుని కాక.

బొంబాయి మే 7:— భారతీయ పరిశ్రామికసంఘాధ్యక్షులకు సర్ ధాతును హాలెండుగాన శనివారమునాటి మొయిజ్జీ మరుగోనన్న సర్ దొరాయి తాతా గారి యింటి కందడిగి ఆదివారము సాయంత్రం ను సిమ్లానువోయి తక్కిన

సంఘసభ్యులతో గలసి యిదివరకు వారు చేసినవనిని విమర్శించెదరు. పనిచేయ గడంగుటకు పూర్వమువివిధభృతములయందలి వివిధపరిశ్రామికాజ్ఞానుల సంపాదించుటకొరకు హిందూదేశమునంతటను సంచరింపవలయుననియున్నారు.

అంగ్లో ఇండియను సేన

అంగ్లో ఇండియను సైన్యపు ఉద్యమము సందర్భమున నాగపురము వాలంటరు రైఫిల్స్ ఇన్స్టిట్యూటులో మే 12 వ తేదిన నాగపురపు అంగ్లో ఇండియనులు ఒకసభ చేయుచును.

పాభాస్త్రిమరు.

మరికొన్ని విశేషములు.

టెజ్ పూరు మే 7:— టెజ్ పూరునకు వచ్చినదు రానిస్త్రిమరు, పాభాస్త్రిమరును సంబంధించిన సిరాంగుని, నాగపుర కళాశాలను, బొగ్గుజేసినవాని నొకని, వారిసహాయు లిద్దరిని, స్త్రిమరు నడిమించువానిని స్త్రిమరును భద్రాపరచువాని నొకని ఒకప్రయాణికుని తీసికొని సిన్న సాయంకాలము 4 గంటల కీయూరు చేరినది. స్త్రిమరు లంగరు వేసినంతసే జను లచ్చోట గుంపులు గుంపులుగా మూగిరి. అప్పుడా సిరాంగు బాల్ స్టాగాటును వాటిని పిమ్మట తాను పండు కొన బోయితినియు, రెండవ సిరాంగు ను నకు స్త్రిమరును భద్రాపరచుచు చెప్పి తిననియు 1-8 గంటలకు పరిచాలా తన్ను పిలచెననియు చెప్పెనువాడు వచ్చుటవలన స్త్రిమరు ముగ్గురును తాను వెంటనే తెలిసికొనినట్లును, పిమ్మట రెండుమూడు నిమిషములలోనే స్త్రిమరు ముగిసిపోయె ననియు, “అర్జున” స్త్రిమరు కొంచెములో తప్పిపోయెనని, తరువాత కొంతమంది స్త్రిమరు ముక్కలను జట్టుకొని యుండగా దురాని స్త్రిమరు 4 గంటలకు వారిని రక్షించెననియు చెప్పెను. “అర్జున” స్త్రిమరుకొని సంగక్షించింది. మొత్తము మీద 4 గురు రక్షించబడిరి. ఇంటున్నవామలో నొకరిద్దరి వాలులతో 80-90 ప్రయాణికులు ఉండిరిని తెలియ వచ్చినది. నిన్న మధ్యాహ్నము నుజరాతిస్త్రిమరులో స్త్రిమరు ఏకెంటు గోవాడుగాను, సైలు మూడంటెం డెంటుగాను పాభా స్త్రిమరు ముగిసిపోయిన ప్ర వేశమున కేగిరి.

పురుచ్చేరి వార్తలు.

పురుచ్చేరి, మే 8:— నిన్నటివరకు పురుచ్చేరిలో నాగపుర హిందూవాలంటియరులు మరల సిబ్బందిలో గజపబడిరి. నిన్నటికిగి గూడెన వాలంటియరుల మొత్తము 15. మే తుదవారమునండి హైకోర్టు సెలవు:లారంభమగును

దొరతనపు గృహమున చోరి.

వివాహకట్టును లభవారింపబడుట.

పూనా, మే 8:— మహాబలేశ్వరమువద్దనున్న దొరతన మువారి గృహములో గతర్నరుగారి రహస్యాంగ కార్యదర్శి, జేమ్సుక్లీరాడు వి. సి. గారికిని వారి భార్యకును క్రిందటి వారములో వెండ్లికట్టుముగ్గు నీయబడిన రూ 2000 ల విలువ గల సమస్తపులు అపహరింపబడినవి. పోలీసువారు దొంగలను పట్టుకొనుటకు బహుజాగ్రూతతో పనిచేయు చున్నారు.

అంగ్లో ఇండియను సైన్యము

సైనికుల జేక్కుకొనుటగి సిమ్లాలో జరిగిన సభ. సిమ్లా, మే 7:— అంగ్లో ఇండియను కులాలములో సైనికుల జేక్కుకొనుటకొరకు “గెయిట్ థియేటరు” వద్ద ఈ సాయం కాలము పెద్దసభ జరిగినది. ఇండియాలో ఎడ్డుటాంటు జన రణగానున్న మేజరు జవరణు వాల్టరుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. అభ్యర్థులు ఉపన్యాసాంతమున ఎలుట్టుగారు

కమ్యూటాపుల వెదచల్లునది సువాసనద్రవ్యరాజము

ఆల్ వహాబు. స్పింట్ కలిపినదికాదు. సుగంధపుష్పములగునను. నామగంటలకు పూర్వంభవయినది. డిక్టేటుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. ఆచార్యసంఘాస్యములు, డిస్సం డీగారు, యోగ్యులు పూర్వపురైంబుల తెలిసి ప్రస్తుతాభి వృద్ధికి బ్రిటిషువారికోరమువారే కారకు లగుటవలనను, సహా కారోద్యమ సంఘములవలనను దేశ సుశేషవిధుల అభివృద్ధి లోనికివచ్చుటవలన కృతజ్ఞతా నూచకముగా నైస్యములో జేరి దొరతనమునానికి యుద్ధములో తగినసహాయ మొనర్పవలె ననిరి.

మల చిన్న సీసా 1-8	...	0-8-0
,, మధ్యరకం ,,	...	0-12-0
,, పెద్దసీసా ,,	...	2-0-0
సుగంధ కాడ్డ ,,	...	0-1-0

వి. సి. చార్జి ప్రత్యేకము. సోలినజంట్టు:— అంగ్లో ఇండియను ప్రదగ్ అయ్య శివకల్ కంపిరి, నెం 15కి బామూముసేను, బొంబాయి ముదరాను ఏజంట్టు:— మెనాతా పురుషో త్తంమూల్లి, నెం 29, ప్రెసబులార్ కోడ్, పూణెగడినానెం.

అంగ్లో ఇండియను సైన్యమును గూడజేయుటయందు దొర తనమువారి ముఖ్యోద్దేశము సైనికులలో శ్రేష్ఠ మైనవారి నెంచి బ్రిటిషువారికి తగిన సహాయముచేయ బంపుటయే యని తెలిసిరి. బ్రిటిషు వూర్సు ఆఫీ కానుండి 12గురు సైనికులొక ఉద్యోగుని క్రింద యుద్ధమునకు బోవుటకావిన సింలాయందలి యువకు లెంతమందియో యుద్ధమునకు పోవలసి యున్నదని కర్నూలు హాసరిగారు చెప్పిరి.

తరువాత వంబాయి ఏకెంటు గారు మిక్కిలి పోరాత్సాహ కరమును ఉపన్యాసము నిచ్చిరి. ఆ వెనుకెంటు సే-18గురు సభికులు సైన్యములో జేరిరి. వాటి మగితముతో సభ ముగింపబడినది.

టాజుమహలు హోటలు

యుద్ధ వైద్యశాలగా మార్చబడుట.

బొంబాయి మే 8:— క్షేమముభావముల యుద్ధవైద్య శాల విజ్ఞోరియా యుద్ధవైద్యశాలల ననుసరించి టాజుమహలు హోటలు గూడ యుద్ధ వైద్యశాలగా మార్చబడు చున్నది. వయద్యశాల ఉద్యోగులకును పరిచారికులకును బ్రిటిషు కోసులకును, కలిపి-మొత్తము మీద 600 మందికి తగియుండు నటుల ప్రయత్నములుజరుగుచున్నవి. సివిలు ఉద్యోగములకు గాని, మామరుల కొరకు గాని ఉపయోగముచుటకు 70 గదులు విడిచి జేట్టబడును.

అలహాబాదు మునిసిపాలిటీ

అలహాబాదు మే 8:— క్రొత్తమునీరముఅట్లను ప్రవేశ పెట్టువనయమై దొరతనమువారు వంపినబాబును గురించి యొ శించుటకై నేటిముదయమున అలహాబాదు మునిసిపాలిటీ వారు సభచేసిరి. ఈఅట్లను రాజప్రతినిధి ఇంకను తమనమ్మత మును ఇయ్యలేదు. చైర్యమును ఎన్నుకొనుటకుబోర్డువారు నిశ్చయించుకొనిరి. ఎన్నుకొనినట్లు ఆఫీసుకుపడవకి దరఖాస్తులను పంపుకోవలసినదని ప్రకటించుచున్నారు. ఈయంద్యోగి700జేతము వెయ్యవరకు అభివృద్ధి బోర్డులో తడవులినిది నియమితమగున రకు వివరములకు దిక్కుదాడని మహమ్మదీయసభ్యులొకరు ఆక్షేపించిరి. దొరతనమువారు తొందరపడి వీనినన్నిటిని చేయ చున్నారనియుగూరి యభిప్రాయము.

“సాగంధిక గ్రంథకర్తలగు గుండు జగన్నాధము (కాకినాడలో) గారివద్ద పూర్వపు తెలుగు గ్రంథములు దొరకును”

త్వరపడుడు! మంచిలాభము!!

బహుమతి.

“లండన్ స్వీసుపాక్యు గడియారము”

ఈ గడియారము మేము ప్రత్యేకముగా సీనులో నుండి రప్పించి యున్నాము. ఇది చూచుట కందటై తల మీగము నుడెప్పు పూర్వ అను గ్లాను దూమును గలిగి బహు నాణ్యమైన పనితో చేయబడి యుండును. ఇది ఇంగ్లీషు మాదిరి గడియారము. అనేక గడియారములు విక్రయించితిమి. మా కలపెనీ మేరు ప్రఖ్యాతిపొందవలెనని రూ 2-0-0 ఖరీదుగల మేలైన ఫోటోగ్రాఫ్ పేనా ఇనాముగా పంపించబడును. గడియారము ఫోటోగ్రాఫ్ పేనాతో క్రియం రూ 3-0-0. వి. సి. చార్జి 0-5-0 ప్రత్యేకము. ఆంధ్రప్రదేశ్ చందాదారులకు మాత్రము ఇవ్వబడును. మీ పత్రిక నెంబరును తెలుపవలయును. వి. ఎ. ఎస్. పాణి, నెం. 8 ఇతరశుభకృషి, మదరాసు.

ఆహ్వాదిత్ బహు (రిజనరు)

చతుర్థాంధ్రమహాజననభ

నాలుగు వేల సంవత్సరముల సమావేశమగుట.

ప్రత్యేక రాష్ట్రమును గూర్చి తీర్మానముచర్చ.

(మా ప్రత్యేక విశేషమునుబట్టి)

కాకినాడ, మే 9: (సా. 6-50 ని.):—సాయంకాలము నాలుగు గంటలకు సభ తిరిగి సమావేశమై ఎనిమిదవ తీర్మానము చర్చకు వచ్చింది. ఈ తీర్మానమును రామాంగిడ వేంకటరామయ్యగారు ఉపసాధించిరి. భాషేతర విషయములకు శేషభాషలో బోధించుటకు సంబంధించిన ఎనిమిదవ తీర్మానము. శేషభాషలో తగిన పరిమిత గ్రంథములను తయారు చేయించుట. ఇది సహాయము కాదు. తగినన్ని ప్రస్తావనలనుబట్టియైన యెడల వందల కొలది గ్రంథములను పరిమిత గ్రంథములకు తగినచేరవలె వారు సూచించిరి. ఏ ఆంగ్లేయ గ్రంథమునో మాత్రమే చదువుకోవలయునన్నచో చాలా లాభము కలుగును. శేషభాషలోనే చదువుకొనినయెడల ఎంతో లాభము కలిగినదవును. ఈ తీర్మానమును దాక్షుర ఆచార్యులు టి.కె.ఎ.గారు బలపరచిరి. తీర్మానము సభ్యుల అంగీకృతమైంది.

శ్రీ విద్యాభివృద్ధి.

శ్రీ విద్యాభివృద్ధికి సంబంధించి 9వ తీర్మానము. దీనిని సా.తి.కె.రావుగారు ప్రతిపాదించిరి. శ్రీమంతుల ప్రత్యేక విశేషములనుబట్టి సా.తి.కె.రావుగారు వాడుకనున్న కర్మపండితుల భావముతో వీరేశభరించి జాతీయ సంప్రదాయము ననుసరించి శ్రీవిద్య యేర్పాటు కావలయునని సూచించిరి. జాతీయ సంబంధించిన కర్మపండితులతో మనము "రామకృష్ణారామయ్య" వేదమునున్నదియు, ప్రస్తుతపు స్థితిగతులతో సభ్యులనున్నామనైనను పరిమితమైన శేషభాషలో చదువు చేయవలయుననియు వోరనుడి వేంకటాద్రిగారు చెప్పిరి. ఉపసాధించుట ఆర్. నువ్వరాజుగారు, తల్లా పెండ్రెగారు సూక్ష్మ భాషాభివృద్ధి గావలెనని రంగయ్యగారు తీర్మానమును కనకలాలయ్యగారు చెప్పించిరి. సరసాపురములో శ్రీవిద్యాభివృద్ధి సంఘమువారు చేయుచున్న పనిని కంభంపాటి సరసింహుగారు వివరించిరి.

నేనా చేస్తున్నాను.

వైద్యమునకు సంబంధించినదాని మాన్యు వేంకటరెడ్డి వాయుడుగారు ప్రతిపాదించిరి. స్వరక్షణాధికారము దొరకనుచు వానియొకరినొకరిని వీరుకోరిక. యూరేషియనులకు నేనా చేస్తున్నానుమన్నారు. కాని మన కట్టి జాతివాదులేదు. కావున మనలకుకూడ వాటంటేయుగ నేనా చేస్తున్నానుననినది మనముకోరుట యుక్తము. మనవానికి నేనా చేస్తున్నామనకుకూడ నియంత్రమును, పరిమితమును వైద్యముగ తిరిగిచేసిన యెడల సామాజిక జ్యోతిషమును రక్షించు స్థితికి వచ్చెదము. ఆ సరళిని సరసింహురాజుగారు తీర్మానమును వెకండు చేసిరి. మొన్న జరిగిన శేషభాష సభలో వీటి తీర్మానమునే ప్రతిపాదించిరి. మనలకు సాయములకు నేనాచో ఇంగ్లండుకు చాలా లాభ ప్రదముగనుండును. మనముకూడ సామాజిక జ్యోతిషము వలె రాహుగారిని పొందెదమని యిందలసింది. అట్టి మనము రాహుగారిని చేయుటకంటే మరే పనికిని పనికిరాకుండచేసిరి. పోలో) గారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఆంగ్ల సామాజిక జ్యోతిషమును తమ భుజ పరాక్రమముతో నిర్మించిరి. అట్టిది మన మెందుకు ఆయుధధారణమునకు పనికిరాదునని వారు వెలపించిరి. ఆంగ్లేయ పరిపాలనకు సంబంధించి కాంతిభూమియై యున్నది. కాని ప్రజలు పాపమహిమలై గొయిరి. ప్రాదరాని, కవాటి, టిప్పూలూను లెదన? వారు యోధులు కారా? తమకు నొక టై.టోరియము వై.కో.వో.గి. టై.టోరియము మిగిలిపోయిన నేనా చేస్తున్నారేదా యని ఆశ్చర్యపడినట్లు పోలో) గారు వెలపించిరి. మనలకు నిరాధారముగ చేసిన దుగ్గిరాల మార్క ప్రకాశరావుగారు చెప్పిరి. బండిపాటు మాత్రము చేయకుండ అసంతృప్తులైనట్లును నేనాచో చేస్తున్నారనినది పొడి నను గారు రిపోర్టు చేసిన విషయమునుబట్టి వారు చెప్పిరి. ఇండియను లాస్కారుల టి.టి. పట్టుదల అద్వితీయము. బ్రాహ్మణములైన పూర్వము పోరాడిరి. ఇప్పుడు సామాజికముగ పోరాడుచున్నారు.

మూడవనాటి చర్చ.

నేడు 7-30 ని మి. ము. లు తిరిగి గభ సమావేశమైనది. రమారమి 8500 మంది సభ్యులకు రిందిరి. సభా మందిరము సభ్యులతో కిక్కిరింపుచుండెను. ఇంతవరకు

1200 మంది ప్రతినిధులు సమావేశమైనది. కండేమారము గీతమును పాడుటతోను, భక్తచింతామణిలోని కవ్యములను చదువుటతోను కార్యక్రమము ఆరంభమైనది. ఉదయ సమయపు వృత్తాంతమును కొండ వేంకటప్పయ్యగారు చదివిరి. ఆంగ్లేయ వ్యాప్తికారకు నలుగురికైనను సాటుపడుచున్నాను. వారిలో నిర్దుత ఇటీవల శే. శే. రి. ఆంధ్రము ఆంగ్లేయమునకు వందల సంవత్సరములను పితృగతులను తెలిసికొనుచున్నాను. పరమతి సంఘమును వె. కొమ్మచున్నాను. తాను దత్తమండలములో జరిపిన పర్యటనమును వేంకటప్పయ్యగారు వివరించిరి. ఆంగ్లేయమును కొనసాగించుటకు చందాలు వేయవలసినదని వారు ప్రజలను కోరిరి. నల్లాది సర్వలింగము శ్రీ పురాపురము రాజాగార్ల విశ్వవిద్యుత్తు ధర్మములను కొనియాడిరి.

ప్రత్యేక రాష్ట్ర తీర్మానము.

ఇంతవరకును జరిగిన సభలను ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక రాష్ట్రము నేర్పించుటవలెనని తీర్మానించ బడుచు వచ్చింది. ఈ సందర్భములకు, ప్రత్యేక రాష్ట్రము నేర్పరచవలసినదనియే సభ్యులు దొరకనుచు పూర్వించుచున్నారని తీర్మానించిరి. ఈ తీర్మానమును అనంతరాజుగారు ఉపసాధించి ఆంగ్లేయమునందు సర్కారుకు చాలా సాయము చేయుచున్నందున ప్రత్యేక రాష్ట్ర మేర్పడినయెడల సాయము ఇచ్చిరిరాదని వారు సూచించిరి. చెన్నపురంతటి రాజధానిని ఒక్కసార్వరే పాలించుటకు కష్టమగుచున్నది. ఆంగ్లేయ రాష్ట్రమును సకలములను గాని నన్ను చెన్నపురి పై మును, న్యూ ఇండియా పత్రికలు పూర్వీక వ్యాసములలోని సంకతులకు లక్ష్మరాజు సర్వరావుగారు చాచిపించిరి. ఇండియను పేట్రీటులు శ్రీకమలమొండెముండియు ననుచున్నామనతో ఉన్నది. దొరకనుచు వచ్చు ప్రతిక గనుక చెన్నపురి మొందుప్రతికకు మానమే నుంచిరి. హిందూత్వ శ్రీకమలమొండెముండియు గాని ఆంగ్లేయమునందు పూర్వమునాను. ఆంధ్రమునందు పత్రిక ముద్రమునందు యెత్తుకొనుటయేలేదు. ఆంగ్లేయ విద్యాలయము గురించి హిందూవాసిన వ్యాసమునకుకూడా ఆశ్చర్యమింది. లోకమున్నుంక కాలము అభివృద్ధి అభివృద్ధి నకుటకు నిద్రపరచుకొని పాటలములో ఆలీనెంటు ఇచ్చి యుపవ్యాసమును వారు జాపిరి—వ్యాసము జరుగుచున్నది లేనిదియు విచారదాక్షిణ్యము. వ్యాసము జరుగవలసినది ఆంగ్లేయమునందు కోరుచున్నాను.

పాత్రికేయ రావుగారు రాష్ట్ర తీర్మానమును బలపరచిరి. ప్రబల లక్ష్మీ సరసింహుగారు తీర్మానమును కృత్రికముగ మాట్లాడుచు, ప్రత్యేక రాష్ట్రము నుండవలయునని విషయము లాగున నేయున్నది కాని, ఇందలి యుక్తము క్రమము, సాధ్య సాధ్యమును, వేరని వెలపించి. మామూలు రాష్ట్ర ప్రతిపాలనా ముచెప్పుచున్న సంకతులనే వీరు తెలియజేసిరి. వీరు మాట్లాడుచున్న సమాచారము సభ్యులకు వెదకట్టలయెట్టివిధముల దిను యిందలమును అనేకవిధముల ముడిచుచు వచ్చిరి. దానిమీద ప్రతిపాలనాముచెప్పునగుటకు సభాసభ్యులు సాధారణము వివరమునని ఆగ్రహపాదపతి కోరిరి. లక్ష్మీ సరసింహుగారు యాక్షేపములకు వేరువరపు రామచానుగారు సంభ్రాంతులగు సమాధానమిచ్చిరి. ఏవో నాలుగు వట్టిపాడి మాటలతో నెనుతి పట్టాభిరామా రావుగారు ప్రతిపాలముగ మాట్లాడిరి. ప్రత్యేక రాష్ట్రము దొరకనుచువారిని కోరకుండదని తెచ్చిన సభ్యుల సభ్యులయినామోదమును పొందలేదు. ఉ.మే. ఆరీమకవిగారును రాహుగారును తీర్మానమును అనుచులముగ మాట్లాడిరి. బరంపురము వాస్తవ్యులగు పోతాగ్రాడ వేంకటేశ్వర రావుగారు రామరావుగారితో నేకీభవించక ప్రత్యేక రాష్ట్ర మేర్పడినయెడల సాయము ఇచ్చిరికనుననియే రాష్ట్రము దయచేయునని దొరకనుచువారిని కోరుట తన విమంకు రాతదనియె, వెలపించిరి. వేంకటేశ్వర రావుగారు వాదమును ముగిపాడుచునాటి ఆస్పతు పంతులుగారు ఖండించి రాష్ట్రముగొరకు తగిన ఆందోళనము చేయవలయునని కోరిరి. యధానంతరమునకు రాష్ట్రము విషయమై దొరకనుచువారిని కోరకుండదను సభ్యులను వెలపించిరి. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రము

పొడించిరి. ఇందుకు ఆంగ్లేయమునందు లక్ష్మీకొనినగాని నిట్లుచేయకుండదనియు నిందుకు ప్రతిపాదించు బహుస్వరూపముగ నున్న నూరి యభిప్రాయములనుకూడ చూసింకవలయుననియు ఆనంతరాజు ఆనంతర కృష్ణారావుగారు చెప్పిరి. కావున ఇదిగ రకు జరిగిన సభలందులెనే తీర్మానింపవలయును గాని సూత్ర మార్గము తీయకుండను.

కొండ వేంకటప్పయ్యగారు కృష్ణారావుగారి వాదమును ఖండించి ఎవరో ఒకరిద్దరు ప్రతిపాదించుట దత్తమండలము లలోనినా రందరు ఆంగ్లేయ రాష్ట్ర తీర్మానమునకు యనుచుల ముగ నున్నారని తాను దత్తమండలములలో చేసిన కర్మల సమావేశం ప్రకటించిరి. వెలపించిరి. ఆంగ్లేయ సభ అన్ని జిల్లాల లోని సభకు దొరకనుచువారిని కోరకుండ చేయు బోధించు కొని కూర్చున్నయెడల, మనకోరిక సభలకు చుగు నన్నట్టికి రెండుతరములు కలుగును. కాంగ్రెసు ఈపద్ధతి నవలంబించి యుండలేదు. పట్టుదించుటకు అన్ని జిల్లాలవారిని మాడదీసి కొని పరిచేయవలయును. అధ్యక్షుడు మాంధ్రముండలములలో సకలములను యభిప్రాయములను తెలిసికొనుటకు రెండు యెండ్లు నిర్మించియుండవలయునని కాటంరెడ్డి ఆదివారమున రెడ్డిగారు కోరిరి.

ప్రత్యేక రాష్ట్రము నీసభ్యులు కోరుచున్నాను కాని ఆంగ్లేయము కాదు. కావున తీర్మాన మంగీకృతమై తీరవలయు ననిదాక్షుర భోగరాజు ట్యాబిలీతారామయ్యగారు వెలపించిరి. యధానంతరము దొరకనుచువారిని దీనినియొందించుచున్నది యెండ్లయను, గాని ఇప్పుడు వారినికోరుట కర్మసంకరముండ కూడదు. వైసవరణము ఆనంతరాజు సరసింహురాజుగారు రంగీక రించినందున తక్కిన సభ్యులన్నిటిని రద్దుచేసిరి. రాష్ట్ర తీర్మానమునకు వదిలించి యనుచులముగను, రి. గురు ప్రతిపాలము గను మాట్లాడినది అభ్యుక్తులు సూచించిరి. ఉపసభ్యుల వాడును బహుత్వముగ మాట్లాడిరి. ఒక్కడ మొట్టమొత్తము రాష్ట్ర ముకావలయు ననుచున్నాను. రెండవవారు కొంచె మాగరాదా యని చెప్పుచున్నాను. ఇట్లు కొంచెమాగుటవలన వచ్చుచున్న మియులే. ఇప్పుడు రాష్ట్రము మొట్టమొత్తమున వచ్చుచున్నదా యేమి?

అంతరము తీర్మానములోని మొదటి రెండు పాదములు అంగీకరింపబడినవి. ఒక్కడ మాత్రము దీనికి కృత్రికముగ నుండిరి. మూడుపాదములకు దీనినియొందించు సభ్యులచే నంగీక రించబడినది. ఎనిమిదియందు మాత్రము కృత్రికముగ నుండిరి.

ఉదయంతయు నీ తీర్మానపు చర్చతోడనే కదలినది. సభ్యులు దీనినిగీకరించుచు కరతాళస్వరములతోడను సంతోష భావములతోడను సభాభవనమునందు దగ్ధులైరి. విషయ నిర్ధారణ సభ్యులు తిరిగి రెండుగంటలకు సమావేశమగుదురు. మహాసభ నాలుగు గంటలకు ప్రారంభమగును. నేటికే సభ్యుల వారణాసి సుబ్బిమ్మయ్యగారును బరహంపురమునందు జోగయ్యగారును వచ్చిరి.

దేశీయతంత్రీ వార్తలు

బిల్లును మువనపూర్తియొకపుకేను.
బొంబాయి మే 10:—పన్నటి సాయంకాలము పీఠము గోడికోటగారు ముద్దయలు బామిన నుగుటకు హైకోర్టుకు పోదలచినారు కాన వారు ఆరాతి) కోర్టునందే యొందుట కనుజ్ఞ చేసిరి.

అమెరికను డ్రెల్లరులు
రంగూన్ మే 8:—యానాంగ్యాంగ్, బర్మా ఆయిర్ కంపెనీ యందు పనిచాలించుకొనినవచ్చిన మతి 22మంది అమెరికను డ్రెల్లరులరంగూనుకువచ్చిరి. ఇక్కడకలుకువచ్చిన డ్రెల్లరుల సంఖ్య 80.

ఒక ఎక్స్ క్యూటివ్ ఎంజినీర్
లాహోరు మే 8:—బ్రిటానికా శ్రీతిక్ యిట్లు ప్రాయమున్నది. ఎక్స్ క్యూటివ్ ఎంజినీరుగానున్న తాలా సీతారాం కేను ఓచాంపబడినది. అతనిని కనముండి గత శుక్రవారము తొలగించిరి.

సనాతనశాఖా కళాశాల.
ఇప్పుడు లాహోరునందు దొరకనుచువారి కళాశాల యందున్న రామప్రసాద శోకలగారిని సనాతనశాఖా కళాశాల ప్రెసిడెంటుగా పంపించిరి. సనాతనశాఖా కళాశాల గాని ఆస్పత్రి విశ్వవిద్యాలయము కట్టబడుటై భారతి

ఆంధ్ర మహాసభ.

అధ్యక్షుని యువనాస్వనము

ఆంధ్రసభయందు అధ్యక్షులు రానుచుండిరావుగాదు చదివిన యువనాస్వనముల నుండి చురికొన్న భాగముల నిచట ముద్రించుచున్నాము.

మిత్రులు—అభివృద్ధి.

ఈసంధర్భమున, ప్రస్తుతస్థితిగతుల కనుకూలముగ చక్క చేయుటకును కట్టికల బాటియనియును నొకదాని గూర్చి చెప్పుచున్నాను. పాశ్చాత్యజేతములతో కలియచున్న గొప్ప మతసంఘములయొక్క యాత్మాపా ప్రయత్నములు చాలారకు సంఘసంస్కరణమును, మానవజాతియొక్క శ్రేయోభివృద్ధికి కారణములగు నేర్పాట్లను, వివిధోగపరచ బడుచున్న విదక్షిణ హిందూస్థానమునకు, మతసంబంధముగ యుద్వేగములయొక్క కార్యక్రమములగురించి విస్తరించి చెప్పుట కిది తగునయ్యును కాకపోయినను, మన జాతీయ తేజాభివృద్ధికిగాను, ఆయుధ్యములు నవాకారు లగునట్లు చేయుట యావశ్యకమని, మనవి చేయుచున్నాను. దక్షిణహిందూస్థానమున యొక్క గొప్ప మతసంబంధముగ దివ్యస్థములను, జేతస్థానములను, కొద్దికొద్దికొద్దిగా మారుటకు నాకకాళ ముకలిగెను. అప్పుట్లో నేను చూచినదానినబట్టి, యీమహాస్థానములు, జేతస్థానాభివృద్ధికి అధికముగ నవాకారులు కావచ్చునను అభిప్రాయము నాగులిగెను. కల్పనజేతములతో శ్రీ ప్రసవత జేతములములను అచ్చటిజనులు అంతగా ఆరాధన నిమిత్తము గుంపులుగుంపులుగ చేరి యుండకపోవుటచే అచ్చట ఆస్తికత తగ్గినది అనుకొనుటకు కారణమయ్యెను. మనజేతము ననో, జేతసంబంధముగ సత్సనములను తీర్చుటకును జేతసాధనమునకు ప్రజలు తందోపతందములుగ ప్రతిసంవత్సరమునను వచ్చుచున్నారు. ప్రకృతికెక్కిన జేతములములలో చూడుచున్నాముచున్నట్లగుచున్న జనసంఖ్యయు కల్పించినవికాదు. ఆయాస్థలములకు ప్రయాణముపాటుపాటు హెచ్చికొలదిని, తీర్చువానుల సంఖ్యకూడా హెచ్చుచున్నది. మహాస్థలముగ, తిరుకటి జేతస్థానమునను సాజుకు పదిలములరూపాయల ఆదాయము వచ్చుచున్నదన్నగుగతి మనలో కొంతమందికి తెలియకపోవచ్చును.

రామేశ్వరములోను, మధురలోను జేతస్థానములకు సాజుకు ఒక్కొక్కచోట 5 లక్షల రూపాయల రాబడి వచ్చుచున్నది. ప్రజలిచ్చు మారుపులనుగనీమి, ఆయాస్థానములకున్న వనరులనుగనీమి, మొట్టమొదట నుమాత 50 లక్షల ఆదాయముగల జేతస్థానములు దక్షిణహిందూస్థానమున ఉన్నవి. ఈ జేతస్థానములకు అనేకులొకచువరకర్తయే యాత్రములు వచ్చిచేయించుదురు. ఈ స్థానములకు వచ్చు ఆదాయమునంతకు, ఆయా మతసంబంధములకు అనుష్ఠిత కార్యములకు పయోగ పరచక, వివిధ కార్యములకే ఖర్చుచేసరలెనని నా యభిప్రాయము కాదు. గారి సాధ్యమునంతవరకు ప్రస్తుత నాగరిక తాస్థితినిబట్టి జేతస్థానములకు కొరక, యీ జేతసాదాయములలో కొంతభాగము నుపయోగపరచుటయు, కార్యకర్తల మార్పు బడలెనని నాయభిప్రాయము. ఈ విషయములను వచ్చుచు జేతములలో శ్రీ ప్రసవతస్థానములకు బారి కార్యక్రమమును, మనము జరిగిలింది చూడవలసియున్నది. వారి జేతస్థానములకు వసతులములనుగనీమి, మారుపులములనుగనీమి వచ్చెడు ఆదాయము, మనజేతపు ప్రజలయొక్క తేజాభివృద్ధికిగాను కొంత శతకు ఖర్చుచేయవచ్చును. ఆనువృతులు, పాఠశాలలు, శరణాలయములు మొదలగు ధర్మ కార్యముల దానానాగ్రి కొంతవరకు వివిధోగపరచవలసియున్నది. అనుష్ఠితసాధనములకు మరొకగుడు ప్రయోజనములకు ప్రద్యములు ఖర్చుకాగా రెండు మూడు సంవత్సరాలకు స్థాపించుటకు చాలిం ప్రద్యము మిగులుచుండును. ఈరీతిని మిగులు, ప్రద్యవిశేషమును, విద్యా విషయ కార్యములకు వివిధోగపరచవలసిగాను యేదోయొక రీతిని గడచిన 40 సంవత్సరములనుండియు ఆలోచనలు జరుగుచునేరవచ్చుని కాని, యీ వి కొంచెయినను సఫలత నొందలేదు. ఈ విషయముల కొన్ని సంవత్సరము లీతధ్య ప్రజాభావము హెచ్చి, యీవిషయమున ప్రభుత్వమువారికి కృతహారపద్ధతులు మారునట్లు చేసింది. ప్రభుత్వమువారు యీ మతస్థానముల యొక్క స్థితిగతులను బాగుచేసి, వీని పరిపాలనావిషయములకు చురచియేర్పాట్లను చేయ, నంగీకారములై యున్నట్లు తోచుచున్నది. ఈసాధనములను వచ్చు అధికారదా యమును దుర్వ్యయము కాకుండ జేకోవకారజరకును కార్య

ములకు వివిధోగపరచవలసి ప్రజలయందే అభిలాషను వుట్టించి వారికి సచ్చయ్యెట్లు మనకు విధియై యున్నది. ఈ విషయమున జరిగవలసిన కార్యవిధియేమియు, మతాభివృద్ధియందు ఉన్న ధర్మకర్తలయందను, నదరు సావయములకు మారుపులను, కనకులను ఇచ్చు మహానీయులయందును ఉండేయున్నది. ప్రస్తుత వాంఛానుగుణముగ వీరందరును ఉదారబుద్ధితో, కార్యచరణయొనర్చిన లాభము కలుగకమానదు. ఈసంధర్భమున తిరునతివహంతుగా రొన్నవ రెండు ఘనకార్యములగుర్తి చెప్పవలసియున్నది. అనున రెండు మాయగూళ్ళనును ఒక సంస్కృతపాఠశాలను స్థాపించియున్నారు. ఈవిషయము క్రమానుసారముగ కార్యకర్తలకి నడపినగాని, నమర్చింపబడలేదు. జనోపయోగముగ కార్యములకు ఈసంబంధముగ ప్రద్యము వివిధోగపరచవలసి చేయుటకుగాను, ప్రజల కీడుంక మన జ్ఞానాభివృద్ధికికలగజేయుటయే ముఖ్యసాధనము.

స్వప్రయత్నము.

ఇంతవరకు ఈ ఆంధ్రోద్యమమునకు సంబంధించిన విద్యాకర్తలగుర్తియు, విద్యావిషయముగ కొలకలను కార్మికులగుర్తియు మనదిచేసి యున్నాను. మన జనులకు నమర్చి మగు ననుకూలవిద్యాప్రాప్తి కలుగునట్లు మిత్రత్రిసాధర్మముల నుపయోగపఱచి కార్యసఫలత నొందితురని నమ్ముచున్నాను. ఇది మిగులుకునకార్యము. ఇందుల కార్యభారము హెచ్చు. విరామములేక చాలాకాలము యెడతెగని ప్రయత్నములు జరిపినగాని కార్య మనుకూలించదు. తమసంఘాభివృద్ధికి విద్యాభివృద్ధికి మనజేతములనున్న శ్రీ ప్రసవతస్థానములకు శ్రీ ప్రసవతేక పూనికతో జరుపుచున్న ప్రయత్న విశేషములను మిగు విశదపరచుచున్నాను. వీరియంద్యములయొక్క కట్టుబాటు అన్యోన్యసహాయభావము, వీరిలోగొండలు కనకము స్వార్థపరిత్యాగము ఇవన్నియు మనము చూచి నీర్వహించగలిగిన విషయములయొక్కవి. ఈ రాజధానిలో శ్రీ ప్రసవతలములకును శ్రీ ప్రసవద్యాస్థానములకును అజాతిలోని బీదవాకు నవా యిచ్చు ప్రద్యము సాటివా నుమానఅయిదులక్షలరూపాయలు నలువచ్చును. కాబట్టి జాతీయవిద్యాభివృద్ధికి మనవారు చేయవలసినవి అత్యధికములయొక్కవి. మనవారిలో ఆయా కాఖిలవాడు కొంతవరకు తమకాఖిలవాడనను విద్యాప్రాప్తికిగాను చేయుచున్న ఏర్పాట్లు ఆమోదకరములయొక్కవి. సంఘములో ప్రతిభాగమును విద్యావిషయముననున్న నొందినగాని జేతాభివృద్ధికికలగలేదు. ప్రస్తుతజేతస్థితినిబట్టి ఆయా సంఘములవారు చేయు ప్రత్యేక ప్రయత్నములయొక్క ఫలములను మనవిచిలేదు. అట్టి ప్రత్యేక ప్రయత్నములను వచ్చుచెడుకు యధికముననేమోయని మనము భీతికొందవలసిలేదు. మార్పు యెప్పుడో నొకప్పుడు రాకమానదు. ప్రస్తుతమున్న యేర్పాట్లను సరించుచే కార్యకర్తలజరుపుచు యిప్పుడున్న భేదభావములను పొందుకొని కార్యసానుకూలత నొనర్చుట యీసాధనములకు ముఖ్యమై యుండవలసి యున్నది. ఈ యుద్వేగములను పరస్పరానురాగము కృద్ధియునుటయే గాక విద్యాభివృద్ధికికలగవలసియున్నది. అంతకును గలగునని నానమ్మకము. ఈ కార్యవిధియేమియునని దిన్ని కాఖిలవారును అన్ని తెగలవాడును తోడ్పడి సహాయభూతు లగుచునని నాయభిప్రాయము. ఇందుకుగాను ప్రతిభాఖిలవాడు తా మొనర్చుచున్న విద్యావిషయప్రయత్న వివరమును మనకు దయచేసియెడల అది మనకు మిగుల ప్రోత్సాహకారిగా నుండును. మన కార్యక్రమకర్తల విరామములేదయి యొకకు మండకట్టుబాటువయి పాదుకొనబడవలసి యున్నది. కొంతవరకు స్వార్థత్యాగము లేనిదే కార్యమునుకూలపడదను విషయము మన మందఱును తెలిసికొనవలసి యున్నది. ఆర్యమోక్షమువారు విద్యాభివృద్ధికిగాను చేసినయేర్పాట్లను ప్రయత్నములను నేను కొంతవరకు చూచియున్నాను. అది కలు జ్ఞానునీయులును పరిశీలనార్హములు అయియున్నవి. తెలుగుజేతములో ప్రతి సంవత్సరము విద్యావిషయమునకు సంఘవిషయమునను రాజకీయపరిపాలనా విషయమునను జరుగుచున్న కార్యకర్తలను సుష్టముగా తెలుపుచున్న గ్రంథము నొక గాని ప్రతివర్షమునను ప్రచురించుచుండిన బాగుగ నుండునని నాయభిప్రాయము.

ప్రజాభానాభివృద్ధికిగాను జేతభావలలో వెలువడు వార్తా పత్రికలు మిగుల సాటుబడు చున్నవి. కొంతవరకు వాని ప్రయత్నములు సఫలము లగుచున్నవి చెప్పవచ్చును. అయితే, ఆదాయ కర్మములనుబట్టిమాడ వీరిని యనుకూలముగా నున్నట్లు కనబడదు. వివిధగ్రామవాసులు జ్ఞానాభివృద్ధికి కారణ భూతులగు తెలుగుజేత వార్తాపత్రికాధికారులందరును మనకు వందనములు. వారికి సహాయముచేసి

ప్రోత్సాహములు మనకు విధియై యున్నది. గ్రంథభాండాగారోద్యమము లోటు లేక నర్థిలు చున్నది. ఇది సర్వవిధముల జ్ఞానాభివృద్ధికి కారణముగచున్నది. జిల్లాసంఘములు గత సంవత్సరములో అనుకూలముగ కార్యక్రమములు జరపించి ఈ జిల్లాసభల మూలమున ప్రజాభావము హెచ్చి, ఈ సభలయెడ ప్రజల కనుకూలభావమును కలిగించుచున్నది. గతసంవత్సరములో అనేక జిల్లాలలో సభలు జరిగించి గాని అంతవరకు జిల్లాలో మాత్రము జరుగలేదు. అచ్చటకూడ అట్టి సభలు జరుగు నేర్పాట్లు అచ్చటివారు చేయుచునని నమ్ముచున్నాను. ఈ సభా కాలముననే గాక యితరసమయములందు కార్యచరణము సంవత్సరము పొడుగునకు జరుగుచున్నదని యొకనుచెప్ప విలు లేవట్టికిని, విద్యాభివృద్ధి తన జబాబు దారి గ్రహించి, కార్య ప్రయత్నము కొంతవరకు చేయుచున్నారని చెప్పుటకు సంతోషముగా నున్నది. ఆంధ్రసభ వారు తెలుగు జిల్లాలలో వివిధ ప్రజేతములకు వెల్లి కార్యకర్తలకి కావలసిన కట్టుబాట్లను చేయుటకు గాను యిద్దరు పెద్ద మనుష్యులను నియమించి గలిగిరి. కాని ఈ ఉద్యమముయొక్క ముఖ్యోద్దేశములను ప్రజా సామన్యములకు తెలిపి సచ్చ చెప్పుటకుగాను విరామము లేకయు కట్టుబట్టి మైదట్టి ము కార్యక్రమము జరిగవలసి యున్నది. ఇందుకు విశేషము ప్రద్యసహాయముగాక స్వార్థత్యాగము గలిగి పనిచేయువాడు అనేకులు కాలపయియున్నాడు. ఇందుకు కావలసిన ప్రద్యసాధనము అమరునట్లు తగిన ఏర్పాట్లను చేయుచు ఇక్కడనున్న వారందరును తమ యధాశక్తిని సహాయము చేయుచునని నా నమ్మకము—ఈ ఉద్యమము నెరవేరుటకుగాను మహానీయులందరును సంవత్సర చందాలను దయచేయుట విధి అని నాకు తోచుచున్నది.

సర్ రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు.

రంగూను, మే 9.—నిన్నటి సాయంకాలము రవీంద్రనాథ టాగూరు సన్మానము ఉత్సాహపరక మైనది. అన్ని వారు ప్రతినీధులను వారి సత్కరింప సమాజేతమైరి. రవీంద్రనాథ టాగూరుగారిని సత్కరించువంతటి భాగ్యముబుట్టకు సభవారందరు కృతజ్ఞత తెలియజేయుచున్నారని సభాధ్యక్షులు ఎ. కె. ఎ. ఎస్. బాబుగారు చెప్పిరి. సన్మానకర్తలను జదివినవీట్లు దాని నొక వెండి హత్రీయంతంత టాగూరుగారికి ననుర్పించిరి. పిమ్మట టాగూరుగారు వారింతగా బహూకరించినందులకు సభ్యులకును సభాధ్యక్షుల కనేక వందనము లర్పించి, తా ను చేసిన స్వల్ప కార్యము జేతసేకాళుపజేసితిని చెప్పి, పిమ్మట బంగారి భావలలో నొక ఉత్సాహము చురుకలెడు. దానికీత్రుత్వతర మిచ్చుచు వారు తన రాజభక్తి జేతభక్తి తమ కీర్తనము నొనగించని తెలిపిరి. జె. ఆర్. దాసుగారు అతిథులకు వందనము లర్పించ సభ్యుల కరతాళ ధ్వనులతో సభ ముగిసెను.

బర్మా లెఫ్టినెంటుగారి వద్దనుండి తాను సమయము నందు రంగూనునుండి అతిథి సత్కారము చేయలేనందునందులకు మిక్కిలిచింతిలించున్నాడని రవీంద్రనాథ టాగూరుగారి కవ్వడొక లెఖివార్త వచ్చింది.

బంగాళాభాతమునందు వాతావరణ స్థితి

నిన్నటి సాయంకాలమునుండి ఇక్కడికివచ్చిన బాజుకు స్థితి మేలు నుజుమములు బంగాళాభాతమునందు వాతావరణ స్థితి విశదముగా నున్నదని చెప్పుచున్నాను. కలకత్తానుండి 'టోపామారు' (టోపా) 'బంగాళా' అను స్త్రీయర్థ వచ్చింది. చిట్టగాంగ్ నుండి 'టోపామారు' అను స్త్రీయర్థవచ్చింది. మే 5-క రా రీదవ 'టోపా' అను స్త్రీయర్థ ఆరభాతాతరమువైపున తిరుగవలసివచ్చెను. 'బంగాళా' అను స్త్రీయర్థకూడ ప్రోక్షనుచులింది నను, నుడిగాలిని, తుసాను తిప్పించుకొన లేకపోయెను. ఈ రెంటికిని అపాదము కలుగలేదు. టోపామారు అను స్త్రీయర్థ 69 మంది క్రియాశీలులతో 4 వ తేదీని చిట్టగాంగ్ రేవు ను వదిలివచ్చింది. 5-క వేదీ స్త్రీయర్థ యజమానుడు వాతస్థితి బాగుగా నుండవలసి ఒకచోట లంగరుజేయవలయుననుకొనెను. ఈ పా ను ఎప్పడయ్యెను. స్త్రీయర్థ ను కడలియట కట్టుచుయ్యెను. మహా వాత ము గంటకు 150 మైళ్ళవొప్పున వీయచు భయంకరముగా నుండెను. స్త్రీయర్థ వైభాగముననున్న కట్టలు త్రొక్కు ముక్కలుకట్ట లయ్యెను. అచటకుల వంతెన పూర్తిగా చెడిపోయింది. శరీవారము ఉదయము 8-30 గంటలకు వాతము నుమిడికి వచ్చింది. అప్పుడు యజమానుడు సాధ్యమైనంత త్వరగా స్త్రీయర్థను నడిపించి యధ్యాన్నము 1 గంటకు రంగూనురేవు చేర్చెను. స్త్రీయర్థలోని వారికి ఒకరికిని దెబ్బ తగ్గులేదు.

బ్రహ్మ రాధ భాషాభివర్ధనీ సమాజము

ఆరవ వార్షికోత్సవము.

(మా స్వకీయ పత్రాభియోగము)

బరంపురం మే 7:— మాయూరి ఆంధ్రభాషాభివర్ధనీ సమాజ వార్షికోత్సవ మింటెల ర క తేది కల్లికోట దైవండు కాచిరేవురమందిరములో కర్తవ్యం జరుగదముగా జరిగినది. చెన్నపురి వాస్తవ్యులు, నుత్రసిద్ధాంధ్ర దీపప్రికా క్రితి స్థాపనాచార్యులు, జేకేసీవా ధురంధరులునగు కాశీనాథుని. వాగ్గేయరావు పంతులుగారు గ్రామసాధికత్వమును వహించిరి.

అగ్రాసాధికారిగా రుద్రదేవయ్యుండిన శాల్మలతేది రాత్రి మొదటి రెండుగంటలకాల మాలస్యముగా వచ్చి నను, ఎంతరాత్రియైనను జంతుగొనక, యత్నావహించుటకు, యావదాధ్యక్షులు, నాయకులు, రైతువైద్యులవద్ద వాగ్గేయ రావు పంతులుగారి పుష్పచూలా లంకృతులుగనొనర్చిరి. మధ్యమరాత్రులకాలపుగాక, పంతులుగారిని, కర్నూ రమాలంకృతులుగజేసి, మస్వాతమున కద్దరూపముగా నొసంగిరి. తదనంతరము పంతులుగారు మారల్ల గంగరాజుపంతు లుగా రింటికి గొప్పబోయిరి. మరునాటి మొదలుగా వాగ్గేయ రావుగారు బ్రాహ్మరాధభాషాభివర్ధనీ సమాజమును, విద్యార్థులనున్న ఏకస్థానమునందుండిరి. సమాజమువారు చెయ్య వచ్చునని క్షాంతిని సమాజమునగుర్చి తమయభిప్రాయమును ప్రేక్షకుల క్రిందమున వినిపించిరి.

ర క తేది సాయంకాల మొదలుగంటలకు దోసహా లులో సభసూరము. విద్యార్థులు శ్రీమ పురజనము ప్రభులు మున్నగువారిచే పురమందిరము నిండెను. తొలుదొల్ల సమాజ ఉపాధ్యక్షులుగూ పాతాళిగడ. సింహచలము పంతులుగారు స్వాగతోపన్యాసమును జదివి వాగ్గేయరావు పంతులుగారి నగ్రాసాధికత్వమును వహించిరి. కరతాళ ధ్వజము వెలం గ కానక చులంకరించి ప్రార్థనోపన్యాసమును మనోహరము గా గావించిరి.

తరువాత కార్యదర్శి గతనంతరకార్యనిజేదనమును జరిపి, సమాజమునకు స్వగ్రామోపమాదవ్య జేరేలోపమును లేదనియు, ఏకస్థానవారణముకే యాంధ్రుల బౌద్ధాభ్యుదయ సరమియు నుడిచి, ఇప్పుడు వనూయినిగాక, యింకను వేయి రూప్యములు గావలసియుండునని చెప్పిరి. పిమ్మట క్రియత తెలిపింద ప్రసాదరావు పంతులుగారు. “ఆంధ్రజేతరత్ర ము” అను వ్యాసమును జరిపించిరి. అందు వారు, ఆంధ్రుల ప్రాచీనైతికమును, మధ్యకాలసాగరకమును, ఆధునో త్యానా, కార్యదీక్షాది ముగుణావళియును ఆంధ్రోద్యమ మును మున్నగు విషయములనుగూర్చి ముచ్చటించిరి. తరు వాత మాయూరి కళాకాలవిద్యార్థి యగు, తిలవ్రాత కామేశ్వరరావుగారు వ్రాసినపద్యమును పఠింపబడినది. తదనంతర ము, విద్యార్థులకావ్యతీర్థ సేమాని వేంకటనరసింహకావ్యి గారు, “శ్రీంగారవైషద విమర్శము”ను గూర్చి ప్రాసీనవాగ్ధి కము చేసిరి. వీరి విమర్శము, ఇప్పటి మనవారచేయు ముక్కు మొగమెరుంగని వానివలెగాక, సరసముగా, మనో హరమైయుండెను. తరువాత వ్రాసినసాధికారిగా తమవ్యాస మును జరిపించిరి. వీరివ్యాసము ముదురువాక్యకరమితమై గంభీర మై, యత్నావహించునై, దివ్యమైయుండెను. వారు విషయ మును, సంగ్రామప్రశంస, భాషాసేవకుల నిర్మాణము, స్థల ప్రశంస, భాషాపరిజ్ఞానసాధనములు, భాషాపయోగము, ప్ర మాణభాష, సజీవనర్తకభాష, అల్లభాషానిదర్శనము, ఆం ధ్రభాష, ఆంధ్రీయ స్వతంత్రభాష, అస్యభాషాసాంకర్యము, విద్యాభ్యాసము, విద్యాప్రవృత్తి, గ్రంథములు, వర్తమానపార స్వకీర్తి, ఆంధ్రీభాషాకవ్యము, అను క్షిరకలకంద చర్చించిరి. ఉత్కలభాషాభివర్ధనము ప్రజేతమైనను, ఇచ్చటి యావదాంధ్రులు మాత్రము యత్నావహించుటగాను వారు నభినందించి “ఆంధ్ర” నామధానులకు ప్రతిబాధను, తమ జేతము, తమభాష, తమభాషాభివర్ధనలను పఠించుట ఆక శ్యకంబని నుడిచిరి. తరువాత సేమాని వేంకటనరసింహకావ్యుల వాగ్రాసాధికారికి వందనముల సమర్పించి సభ కరతాళ ధ్వజముతో ముగిసెను.

ఆంధ్రజేత తృతీయ గ్రంథభాండగారసభ నాటకములు.

12-18 తేదీలలో నెల్లూరుపురమున జరుగనున్న వైసభా సయమున “నెల్లూరు బ్లానోదయ సమాజమువారు” 12 తేది రాత్రి “ప్రహేళికానాటకము” 18 తేది సాయంకాలము 6 గంటలకు “నాడుకా కట్టాభిషేకము” 19 తేది శుక్రవారము “కం నకథనాటకము”ను పురమందిరమున ప్రదర్శించెదరు. దీని వలన వచ్చు సొమ్ములలో కొంతభాగము “ఆంధ్రజేత క్రి ధభాండా గారసభకు” నొసంగునన్నారు.

మైసూరు వర్తకసంఘము.

దివాను ప్రారంభించుట.

తెంగుళూరు మే 8:— నేటిసాయంకాలము మై సూరు దివాను సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు మైసూరు వర్తక సంఘ ప్రారంభోత్సవమును జరిపిరి. చాలమంది యూరోపి యనులును, భారతీయులును ఉత్సవమునకు దయచేసిరి. వర్తక సంఘాధ్యక్షులగు డబ్లియు. సి. రాసుగారి యుపన్యాస ముతో కార్యక్రమము ప్రారంభమైనది. వారు తమ యుపన్యాసమునందు వర్తకసంఘమును నెలకొల్పవలసి వచ్చిన సందర్భములను పేర్కొని సంస్థానములో జరుగుచున్న ముఖ్య వ్యాపారములను గురించి చెప్పి అది యెవరచేరి చేతులలో నున్నదియు నుడిచిరి. జేతములోని ఇతరభాగములందువలె, ఒకవర్తకాభివృద్ధికిగాని వర్తకుల సహాయసంపత్తికిగాని మై సూరురాష్ట్రమునందు సంఘములు లేవు. కొన్ని వర్తకము లెం దుకు దుస్థితియుండున్నవి. ఆయాకారణములను చెర్రునుగారు పూర్తి వివరించిరి. కాలానుగతమైన యేర్పాటులు లేకపోయి నందువలన మైసూరు వర్తకులకు ఒకధాన్యము వ్యాపారము లోనే. ప్రతిసాలను 4 మొలలి లక్షలు రూపాయలవరకు నష్ట మైపోవుచున్నది. తరువాత బట్టలవ్యాపారము గురించి నుడిచి మైసూరు బ్యాంకును నెలకొల్పించువలన డబ్బుకుపడవలసిన ఇబ్బంది తీరినది. ఇప్పు డేర్పాటుచేయబడిన వర్తకసంఘము వలన మైసూరు వర్తకులు తగినలాభము పొంది దొరతనమువారు వర్తకపు సౌకర్యములవలన వాణిజ్యమునందున్నత స్థితికి వచ్చెదరుగాక యని వారు కోరిరి. వర్తకసంఘమువారు ఏవిధ ముగ దీని ప్రారంభించ దలచినది తమ వారు విపులముగ నెల విచ్చిన వర్తకసంఘములో కక్షలుగాని భేదాభిప్రాయములు గాని లేవనియు కావున వైషమ్యములకు యెడమియ్యకుండ, అంద రును పాటుపడవలసినదని కోరిరి.

దివానుగారు తమ యుపన్యాసమునందు వర్తకసంఘో ద్దేశమును దెలిపి దీని స్థాపనమునకు జరిగిన ప్రయత్నములను పేర్కొనిరి. వాణిజ్యము నూతనపద్ధతులమీదజరుగనప్పడును వర్తకుల దృక్పథము సంకుచితముగ నున్నందున, సమాకార ము తక్కువగనన్నప్పుడును, వ్యవహారపద్ధతులు సరిగ తెలి య న ప్పడును మైసూరు లోని వర్తక స్థితిగతులు తృప్తికరముగ లేకపోవుట యందాశ్చర్యము లేదు. వర్తకపు స్థితిగతులు నానాటికి మారిపోవుచున్నవి. దీనికి తగినట్లు ప్రజలు నడువజాలరు. ఏవృత్తికైనను, జ్ఞానమును, వ్యవహారదక్షతయు నవసరము. ఈ సదుపాయములన్నియు తగిన సంఘముల వలన కలుగగలవు. వర్తకసంఘము లిందుతోడ్పడగలవు. తరువాత వారు వర్తకసంఘము చేయవలసిన పనులలో ప్రధానాంశము లను విపులముగ తెలియజెప్పిరి.

దివానుగారి యుపన్యాసానంతరము బి. కే. గరదా చార్యులవారు దివానుగారికి వందనము లర్పించగ, మైసూరు బ్యాంకుపత్రమునను, మునిసిపలు కౌన్సిలుపత్ర మునను, మైసూరులోని వర్తకులపత్రమునను, పుల్లెన్ను పెట్టి గారు దానిని బలపరచిరి. సంస్థానములోని వాణిజ్యవర్తకము లకు వర్తకసంఘమువలన కలుగులాభములను పెట్టిగారు తమ ఉపన్యాసమునందు తెలియజేసి ఇక్కడి వర్తకులకు తగిన ప్రోత్సాహములేక పోవుటవలన, వర్తకమంతయు నితరు లచేతులలో నున్నదని నొక్కిచెప్పిరి. ఆధునిక వాణిజ్య ప్రపంచమున చూపట్లు స్పర్ధకుతగిన విధమున పనిచేయుటకై వాణిజ్యపాతకాలలను, కళాకాలలను పెట్టి యువకులను తరి ఫీతుచేయవలెను. మైసూరు ఆర్థిక సభాధితిముగ నీ వర్తక సంఘము బయలుదేరినదని వీరు నెలవిచ్చి. మైసూరు సంపదభి వృద్ధికిని పరిశ్రమలకును, వర్తకులకును ఇది సాహాయ్య కారి యగు గాక యని కోరిరి.

లాహూర్ - వర్తకసంఘమును దెలుచుకందర్శించువిశ్వేశ్వరయ్యగారి యుపన్యాసమునూర్చి ప్రైబ్యూక్ పత్రిక బ్లాఫుయచు వ్రాసింది.

విశ్వేశ్వరయ్యగారు చెప్పిన విషయము లమూల్యముల నియు, వర్తక సంఘమున ఒక ప్రత్యేక కమిటీయొంది సంఘ మువారి కార్యక్రమమున సకాలమున సంఘమువారికి తెలుపు చుండినే కాని సంఘము భాగుగా పనిచేయ జాలదని వారు చెప్పిన వాక్యము సత్యమనియు పంజాబీపత్రిక వ్రాయు చున్నది.

సర్. పి. సి. చటర్జీగారు.

పంజాబి కానకసభ యందు సభి కారసభ్యుల పక్షమున సామ్రాజ్య కానకసభలో ఎన్నికై గా తెచ్చుకొనవలయు కెద్రుప దుటలేదని తెలియుచున్నది.

బ్రైటను మానసస్థాభియోగము.

బొంబాయి, మే 9:— బొంబాయి కాగితకలో క్రిత కా సంపాదకరైన హార్ని హక్ గారు బ్రైటనుక్రికాధికారి యగు ఆల్ఫ్రెడ్ హోప్ బ్యూయిక్ గారివెను, బ్రైటను క్రికా సంపాదకులైన కేంబ్రిడ్జియన్ గారి వైసను డెమెల్లో అనుచు (రాకాల నొకరు పంపనను దెచ్చినమాన సస్థాభియోగము విషయమున రాజధానిముఖ్య మేజిస్ట్రేటుగారు ఈ దినము తీర్పును చెప్పిరి. ఫిర్యాదిని గుఱించి కాగితకరైన మూడువ్యాస ములందలి విషయములు ఆతనికి మానసస్థానముగలించుటకై కా యబడినదని మేజిస్ట్రేటుగారు నమిరి. వ్యాసములందు గూడా ర్థము నట్లుబట్టినది కాని అది స్పష్టముగా బ్రెటికి కనబడక ఎవరికైనను అనుమానము న్నురంప నీచుటన్నది. వ్యాసములం దంతటను మానసస్థాన మే ప్రతిబింబించుచున్నదని మేజిస్ట్రేటు తలచెను. ఈవ్యాసములు ప్రజోపయోగము కొరకే వ్రాయబ డినవి నుద్దయించెత్తవచ్చునని దీనిటికేజిటి యేమూల వెదకినను ప్రజోపయోగ విషయము కానరాదని మేజిస్ట్రేటు గారగిరి. నుద్దయించు తమకేమును బలముచేసికొనలేకపోయిరి. వ్రాయబడిన విషయములు నిజమని రుజువుచేయలేదని నుద్దయించు జటిలిన వ్రాసు వర్తకముగా జటిలయిందలేదు. అందలి విషయము లేమాత్రమును బలవంతముగాక కనబడలేదు. నుద్దయించు నేరస్థులని మేజిస్ట్రేటుగారుచెప్పి శిక్షనగుర్చి వాదింపుడని వ్యాసవాదుల నడిగిరి.

ప్రాసీనవాగ్ధివనకరపున వ్యాసవాదిగానున్న జిన్నాగారు కోర్టువారిని నిందించుచు గత ఆదివారమునాటి బైటిటనుప్రిక యందువ్రాయబడిన ఒకఉత్తరమును నూచించి నుద్దయించు సాధ్యమైనంతవిజ్ఞానశిక్షను విధింపవలసిదని కోరిరి.

స్వల్పకేత వేయకలెనని మొదటినుద్దయ తరపున జేతుగాడు చెప్పిరి. మిసను ఆసముద్దయ కోర్టువారిలో స్వ యముగా మూట్లాడి కోర్టువారు తమపై గడుజించవలెనని కోరు కొనెను. నుద్దయించు పెద్దనేరస్థులు వారు కనుక వారికిదీక్షను శిక్ష అవసరములేదని మేజిస్ట్రేటు గారు నిది. ఇంతకంటెను ను ద్దయించు తమనేరములను ఒప్పుకొనుచు విచారవాక్యము నొక్క టైనను పిలికియిందలేదు. శిక్షను జూల్కూనాకాని ఇంకొకటి కాని విధించుట వీలులేదన్నది. మొదటి నుద్దయ ఆల్ఫ్రెడ్ హోప్ బ్రూయిక్ కు 7 వారముల విడితైదును, 600 రూపాయలు జూల్కూనాయను లేకన్న ఆంతయు కలసి 18 వారముల విడితైదును విధింపబడినది. రెండవ నుద్దయ మిసనుకు 10 వారముల విడితైదును 600 రూపాయలు జూల్కూనాయును, లేకన్న ఆంతయు కలసి 16 వారముల విడితైదును విధింపబడింది. మూడవ నుద్దయ డెమెల్లోకు 225 రూపాయలు జూల్కూనాయునను 8 వారముల విడి తైదునను విధింపబడినది.

నవరావం తెన

కలకత్తా మే 9:— హరారగరమునందున్న ప్రాంత వంతెనను తీసివేసి కొత్తవంతెనను కట్టుట ప్రస్తుత యుద్ధము కలన ఆగిపోయినది. ప్రాంతవంతెన కట్టబడి 42 ఏండ్లుండె. చాల ప్రాంతిజడినది. రాకపోకలకు అది నిబంధకలిగినట్లు కన బడదని ఇంజనీర్లు చెప్పిరి. ప్రస్తుతము దానిని బాగుచేయుచు టకు నుమారు 2 లక్షలరూపాయలు వ్యయమగును. ప్రాంత కమిషనరులు వంతెన బాగుచేయుచుట కంగీకరించి. దీనిని తీసివేయుచి కొత్తవంతెన కట్టించుటకు ప్రాంతకమిషనరులు 6 లక్షలరూపాయలు విధించిరి. వంతెనకొరకు నిజవనముంచబడిన మొత్తము 2,88,000. ఈమొత్తమునందీప్రాంతవంతెనను బాగు చేయుచుటకు 2 లక్షలు వ్యయముచేసినయెడల మిగతా మొ త్తము కనబడజేయవచ్చు. వంతెన రాబడిన్న ఖర్చుకై యెక్కువగుచున్నది. కనుక రాబడిని వృద్ధిచేయుట కేర్పాట్లు చేయవలెను. రాబడిని వృద్ధిచేయు పద్ధతుల నాలోచించుటకు ఒక కమిషన్ ఏర్పాటుచేయవచ్చును.

అంగ్లో ఇండియను రిక్రూయిట్టు.

కన్యాకూట మే 9:— మధ్యకాలకాల వారతనమువారి కార్యదర్శి ఆనరబిలు స్టోకాక్ గారిట్లు ప్రకటించిరి. — జబ్బిల్పూరులో అంగ్లో ఇండియను రిక్రూయిట్టులు ను గూర్చిన సభకు గుఱించియు, 80 మంది రిక్రూట్లుగా చేరి తమనామముల నిచ్చిన విషయమును గుఱించియు సర్. బెంజ మిన్ రాబర్ట్స్ గారు వినిసంతసించిరి. జబ్బిల్పూరు తక్కిన జిల్లాలకున్నటికీ మార్గదర్శకమై యుండునుగాక.

మధ్యకాలకాలయందు రిక్రూయిట్టులు బాగుగాజలలు గు చున్నది. రిక్రూయిట్టులకుమిటిటకు ప్రభుత్వమువారు చాలి సగత సహాయము చేయుచున్నారు. రిక్రూట్ల పేర్లు జబ్బిల్పూరు నాగతూరులందుచూత్రమే నమోదుచేసికొనవలయుచున్నది.

విషయానుక్రమణిక.	
ఆంధ్ర మహాజనభ	8-4
బ్రహ్మపురాంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజము మైసూరునర్తక సంఘము	5
క్రమపాఠ్యము	
హైందవ వ్యాపారము	6
వ్యవసాయమున ద్రవ్యము	7
విద్యా మహాసభ గానము	
విదేశీ కంత్రినాటము	8-9-10
ఇంగ్లీషు తెలిగ్రామము	11-12

ఆంధ్రపత్రిక

1916 వ సం॥ మే నెల 10-వ తేది

బుధవారము.

హైందవ వ్యాపారము

కడచిన మార్చి నెల 31 వ తేదీలో అధికార సంవత్సరము సంపూర్ణముగా యుద్ధముచే నావరింపబడినది యుద్ధకాలమునకు సంబంధించినది మరియొకటి గతకాలమునకు చేరిపోయెను. యుద్ధము వలన కలిగిన లాభనష్టములను సంవత్సరముమీద గణించుటకు వ్యాపారమునకు సంబంధించిన లెక్కలు మిక్కిలి ప్రబలసాధనములు. సంవత్సరమే యుద్ధావృత్తసంవత్సరము. యుద్ధభూమికి మన మొత్త దూరమునను దురువాదమైనను బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున మనమును ముఖ్యవిభాగ మగుట చేతను మనకు దిగుమతులను బంపుచు మన ఎగుమతులను స్వీకరించునట్టి ముఖ్యభూములు యుద్ధము గ్నములను యుద్ధముచేయు కొంతవరకు వ్యాపారమున మనమును ఎక్కువ నష్టపడవలసినవారమే యైనాము. యుద్ధసమయమునకు సహజముగ నిరోధములే కాక మనకు మరి కొన్ని నిరోధములు కూడ కలిగినవి. మన దేశమునకు సంబంధించిన వ్యాపార నాణ్యతలను లేకపోవుట చేత వస్తువులు మోసికొని తీసికొనుచోవు సాధనములు తగ్గినవి ప్రభుత్వమువారు మందుగుండు సామగ్రిలను సిద్ధముచేయు నిమిత్తము కొన్ని కర్మాగారములను ప్రత్యేకము తమ స్వాధీనము చేసికొని సంవత్సరమున ఈ దేశమున పని సాగుటయు అంత పూర్ణముగా జరిగలేదు. ఇట్టి పరిస్థితి ఇంతకంటె నెన్నియోరెట్లు ఎక్కువగా ఆంగ్లసీమలో సంభవించినది. ఈ కారణములు అన్నియును జేరి మన ఎగుమతులను దిగుమతులను టక్కిలి తగ్గించి వైదినవి. 1915-16-వ సంవత్సరపు దిగుమతుల యంకె లీక్రింద కానవచ్చును.

వ్యాపారస్తులకు దత్తించిన దిగుమతులు (తెంబనే దురల ఎగుమతి చేయబడినది కాక)	126.49 కోట్లు
వ్యాపారస్తులకొరకు దిగుమతియైన ద్రవ్యము (తెండి బంగారము)	4.48 కోట్లు
మొత్తము దిగుమతి	130.92 కోట్లు
ఈదిగుమతులే 1913-14 లో 208.13 గను 1914-15లో 152.28 గను కన్పించుచున్నవి. ఆసంవత్సరములలో ద్రవ్యము 29.57 కోట్లను 18.46 కోట్లను దిగుమతి కానవచ్చుచున్నది. ఒట్టుదిగుమతులు 208 కోట్లనుండి 130 కోట్లకు తగ్గుట అనగా నూటికి రహస్యము నలువది తగ్గుట యొకరీతిగా గొప్పదుస్థిని సూచించుటకమానదు. అయినను మన	

దిగుమతులు సామాన్యముగా నున్నిత పదార్థములుగా నుండుటచేత దిగుమతులు తగ్గి అనానుకూలములు కలిగినను ఆయావ్యాపారములలోని వారికి ప్రబల నష్టమే సంభవించినను మనదేశమునందు నున్నితపదార్థాల్పత్తికి మార్గ మేర్పడునను నాశచే ఈయన్నిటిని భరింతుమనను సనియుండవచ్చును. కాని ద్రవ్యపు దిగుమతిలో, అనగా మూల్యములములును సంపత్తివిహ్నములును నగువెండి బంగారు దిగుమతులలో, 29.57 కోట్లనుండి పతన మొక్కపెట్టున 4.48 కోట్లకు సంకుచిత మగువరకు కలిగి యుండుట కొంత విచారకరము. దిగుమతులనుండి ఎగుమతుల వంకరుదిరిగితిమా అచ్చటను పతనము కానవచ్చుచున్నది గాని అయిన దిగుమతులయందు తోచు విచిత్రతీవ్రత యచ్చటలేదు. 1913-14 లో 248.88 కోట్లుండిన సంఖ్య 1914-15 లో 181.59 అయి 1915-16 లో మరల 197.22 అయినది. దిగుమతులలో క్రమముగా 208.13; 152.28; 130.92 కన్పించుచుండ ఎగుమతులలో ఒక్కసంవత్సరములో పతన ముగిసిపోయి రెండవ సంవత్సరము అభివృద్ధికానవచ్చుట శుభసూచకము. 1915-16 లో దిగుమతులకు మించి 66.30 కోట్ల ఎగుమతులుచేసి యున్నాము. దిగుమతులకంటె ఎగుమతు లెక్కువ యయిన పనిన నెన్నియో యుద్ధములు తీయవచ్చును. మన మితర భూములకు వడ్డీలు కాకుటలు అప్పించుచున్నా ముట యెవ కావచ్చును. ఇతర భూములు మన కిచ్చిన యప్పులు దీర్చుచున్నా మని యెవ గావచ్చును. ఇతర భూముల వారు ఇచ్చట వచ్చి సంపాదించి ఆ మొత్తములను ఇంటికి బంపుచున్నారని యెవ గావచ్చును. ఇతర భూములకు మనము అప్పు లిచ్చుచున్నా మని యెవ గావచ్చును. ఇందులో వడ్డీలు అచ్చుకొనుట ఇతరులు ఉద్యోగాదికములు చేసినందుకు ప్రతిఫలముగ పెంషనులకు మున్నగు వారికి ద్రవ్యము పంపుట ఇత్యాదులు మన కాంగ్ల ప్రభుత్వము వారు వచ్చిన తరువాత ఆ చారములుగానే యున్నవి. అందుచేతనే మంచీకాలములలోకూడ మన యెగుమతులు దిగుమతులను మించియుండుచున్నవి. 1913-14లో యుద్ధమునకు ముందు సంవత్సరమున 40.75 కోట్లు ఈరీతిగా మనము హెచ్చు ఎగుమతి చేసితిమి. కావున ప్రస్తుతపు హెచ్చునోరు ఇట్టి హెచ్చు కొంత గలదు. కాని అంతయు నిట్టి హెచ్చేయనుటకు మాత్రము ఏలులేదు. సామాన్యపు హెచ్చుదలకు పైబడిక భాగము నిజముగా కొంతవరకు మన అప్పుల తీర్పుటకు తోడ్పడుననుటకు సందేహములేదు. యుద్ధోపకరణముల నెంతయోచేసి యెగుమతిచేయుచున్నాము. అందులోని లాభ మిమాత్రము పనికై నను నుపయోగపడినయెడల యుకొకరీతి దుప్పిక్షమునోను సంతృప్తి తోడవచ్చును. కొన్ని నిమేషములకాలముల కాలము ఎగుమతి దిగుమతి వస్తువుల వైపునకు దృష్టి మరల్చవలసి యున్నాము మనము 1915-16లో 1914-15లో కంటె పంచదార 7.36 కోట్ల కెక్కువ దిగుమతి చేసికొనినాము. యుద్ధకాలమని వెల హెచ్చినదనుమాట నిజమే యైనను ఈభూమిలోనే చక్కెర యగుచుండియును గూడ ఇక్కడి పంచదార పరిశ్రమను అభివృద్ధిచేయవలయునను కోరికలు ప్రబలియున్నాడ దిగుమతులలో

ఇట్టిపెంపు గాన్నించుట దేశాభిమానులకు విషాదకరముగా నుండకమానదు. నున్నిత వస్తువుల దిగుమతి 13 15 కోట్లవలన తగ్గినది. ఇందులో రైల్వే వస్తువులకింద 5.56 కోట్లు, నూలు, గుడ్డల క్రింద 5.60 కోట్లు, లోహముల క్రింద 2.02 కోట్లు, యంత్రముల క్రింద 1.20 కోట్లు, 20.20 లక్షలు ఇనుప సామగ్రిల క్రిందను 20.85 లక్షలు రంగుల క్రిందను నై యున్నది. ఇందులో కొన్ని తగ్గుదలలకు మొదట చూచినతోడనే మనకు సంతసము కలుగవచ్చును కాని రైల్వే వస్తువులు నూలు వస్త్రములు యుద్ధమునకు పూర్వముకొల్లలుగా వచ్చిపడి గిరాకీనే తగించి యుండెననుటను జ్ఞాపకము చేసికొనినయెడల మన కేయి యు లాభము లేదనుట వ్యక్తము పోగలదు. ఇక రంగులు కొరవడుటవలన మనకు కలిగిననాక్షోభము చెప్పనే పనిలేదు. దిగుమతు లాగిపోయి మనము సంక్షోభ పడుచున్నను ఎగుమతులలో రంగులు 1.52 కోట్ల వెలవి కావచ్చుచుండుట మనకు భౌతిక సంక్షోభమునో చిత్త సంక్షోభమును గూడ తెచ్చిపెట్టవదిగా నున్నది. ఆంగ్ల సీమనుండి రంగుల ఎగుమతి నిరోధిత మయినను వలన గదా మనము సంక్షోభపడితిమి. ఈ భూమి నుండియును గూడ మన హైందవ ప్రభుత్వమువారే రంగుల ఎగుమతిని నిరోధించియుండ కూడదు. పాప మెట్లు నిరోధింతును. మన దేశము స్వపరిచాలితము గాదే! అంకిత భూమియే. ఇట్టి యన్యాయములు మన నెత్తికి చుట్టుకొనక యుండుటకు స్వకరిపాలన యవసరము. అభయపక్షము ఆర్థిక స్వాతంత్ర్య మొనను మహాభూమికి విచ్చి తీరవలెను. మన దేశమునుండి ఎగుమతియైన వస్తువులలో రెండు గమనింపదగినవి కానవచ్చుచున్నవి. ఒకటి తేయాకు 4.45 కోట్ల పెంపును చూపగలిగినది. రెండవది జనవపస్తువులు 13.82 కోట్ల అభివృద్ధిని ప్రదర్శించినవి. రెండింటిని హైందవులకు చెందు లాభము ఎక్కువగా నున్నదని చెప్పజాలము. ఎత్తైనను ఈపరిశ్రమలు బాగుపడుటయు శుభసూచకమని యే యవచ్చును.

వ్యవసాయకులకు ద్రవ్యసహాయము.

భూములను చక్కపెట్టుకొనుటకు అప్పులియ్య నుద్దేశించి ప్రభుత్వమువారు చేసిన శాసన మొక్కటియు ఇతరవిధముల రైతుకు తోడ్పడుటకు అనగా పశువులను కొనుట మున్నగు నవసరములకు తోడ్పడుటకు, ద్రవ్యము సగుకూర్పు నుద్దేశమున చేసిన శాసనము మరియొక్కటియు రెండును అమలుగొనున్నవి. ఈ శాసనములవలన నెట్టి యెట్టి లాభములు కలుగుచుండునదియు విశేషచర్చ ప్రస్తుతము చేయు దలచుకొనలేదు గాని రైతులు మాత్రము ఏకాగ్రముచేతనో తగిన యంతలాభము పొందుటలేదని చెప్పక తప్పదు. కొందర యభిప్రాయమున వడ్డీ హెచ్చుగానున్నది. కొందర యభిప్రాయమున నిబంధనలు రైతును భయపెట్టునవిగా నున్నవి. మరికొందర యభిప్రాయమున క్రింది యధికారులు తగిన ప్రోత్సాహమును కలిగించుచుండలేదు. ప్రభుత్వమువారు రైతులకు భూస్వాములపదమున నున్నార కావున భూముల యభివృద్ధికగాను రైతులకు చేయు సాహాయ్యముపై విశేషలాభమును గడింప బ్రయత్నించుట

తప్పని ముగింపుకు వచ్చింది. ఈయన నిజమున్నదనుటకు సందేహము లేదు. రైతు బాగుపడిన దేశము బాగుపడి ప్రభుత్వమును బాగుపడునను ప్రతిఫలము. ప్రభుత్వము నాశించి ప్రభుత్వమువారి విషయమున ప్రవర్తించవలసి యున్నా రనుటకు సందియము లేదు. ఈ వత్సముగా పనిజేయుటకు ప్రత్యేక మొక యధికారిని నియమించుటయు సవనరముగానే జోచుచున్నది. కాని ఈ సంగతుల నింకను మన ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టలేదు. యధాకార తపోపరి జరిగిపోవుచున్నది. మరి యొక విధముగా రైతుకు ద్రవ్య సహాయ మొనర్చుటకు తలపెట్టి భూముల యభివృద్ధి శాసనము సనుసరించి ప్రభుత్వమువారు జేసినపు ఛోస్తునెయుంటు జాబ్బి గెజిటులో కొన్ని బంధనలను ప్రకటించి యున్నారు. ఈ క్రొత్త సహాయము నిల్లు తోడు యంత్రముల పాపకు సంబంధించినది. ఇంకొకటిగాను ప్రభుత్వమువారు గొప్పగా మూలధనమును సనుకూర్చుటకు సిద్ధపడినారుట నేటి ప్రకటనములో విశదమగు చున్నది. అధికారమంతయును వ్యవసాయపు డైరెక్టరు గారి కిచ్చివేసినది. దరఖాస్తు చేసి కొనగోరువారు వారికి చేసికొనవలెను. కోరిన అప్పునకు తగిన బాహ్య య్యగల సామర్థ్యము దరఖాస్తు దారున కుండవలెను. డైరెక్టరుగారికి తృప్తితోచిన యెడల వారే స్వయముగా రు 500 ల వరకును అప్పు మంజూరు చేయవచ్చును. రు 10,000 ల వరకు బోర్డువారి అనుమతి పొంది యియ్యవచ్చును. అంతకు పైన ప్రభుత్వమువారి అనుమతియై సీరవలెను. అప్పుమీద వడ్డీ నూటికి ఆరు శాతము నిర్ణయించబడినది. సామాన్యము అప్పుతీర్చుటకు వ్యవధి 5 సంవత్సరములకు పైన నీయబడినది. అప్పు మంజూరైన పిదప యంత్రములను స్థాపించి యిచ్చుపని యంతయు వ్యవసాయకు డైరెక్టరుగారే చేయగలరు. యంత్రములకు కట్టడములకు అన్నిటికీ నగు వ్యయములును పాపించుటకు జేయుటకు కట్టించుటకు వ్యవసాయశాఖవారు విధించు నూటికి ఐదువంతు కమిషన్ ను సోను మిగిలెకము దరఖాస్తుదారునకు ఈజుబడును. అప్పుతీరువరకును వ్యవసాయకు డైరెక్టరుగారు ఈనిర్ణయంత్రాసనములను కనిపెట్టుండగలరు. ఈ తనిఖీగాను సంవత్సరమునకు రూ 15 లు రైతుకునును ఇచ్చుకొనవలెను. అప్పుకప్పుడు డైరెక్టరుగారికి అవసరమని జోచినయెడల తగిన మరమ్మతులు మొనర్పవలసి చేయించి రైతుకప్పు క్రింద లెక్క వేయించుటకు వారి కధికారియున్నది. ఈ అప్పువద్దతి ఎట్టేటులలోని రైతులకుకూడ ప్రవర్తించగలదు. మొట్టమొదటి చూపునకు ఈవద్దతి యంతయు చక్కగనే కనుమీచును. కాని వ్యవసాయకు డైరెక్టరుగారు ప్రతిపనియు తామే స్వయముగా జూచుట యెప్పుడును తలపించజాలరు. ఏ క్రింది యధికారులలో యున్నవనులును డైరెక్టరుగారి వేరమీద చేయవలసియుండును. అట్టివర్గములలో బహుమాన్యవేగు తనిఖీ డైరెక్టరుగారికి రైతు పై నిడుట డైరెక్టరు గారి క్రింది యధికారులలో కడపటి దర్జావారిని గూడ చీటికిచూటికి రైతును వేధించు పాపమునందిదుట యగుచున్నది. ఇది యసర్థములకు దారితీయును లేదా ఈ ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువు కాగితము మీదనున్న దున్నట్లే యుండవలసి వచ్చును. దీని పరినిలాభము నొదిలో పొందునట్టి పరిస్థితిమాత్రము సమకూరునా యనుట మాకు పెద్దసందేహముగానే యున్నది. ప్రభుత్వమువారి తియ్యదారాశయములలో ప్రారంభించు పద్ధతులను సహితము

ఏల ఎక్కువ అధికారాధీనముల నొసర్చి పలవిర హితముల నొసర్చి వలయునో తెలియజాలకున్నారము. రైతులయెడల నింకను కొంచె మెక్కువ నమ్మకము చూపిన యెడల నేమి నష్టము రాగలదు. అప్పు వసూలు చేసికొనుటకు తగిన మాత్రము శక్తు లధికారుల చేతులలోనుంచి తక్కుంగల పిషయములలో నధికారులు సలహాలచే సహకారులు కావలయు నని నియమించిన యెడల స్థితిగతులు పట్టిల్లి పోవునా మన ప్రభుత్వములోని ఉత్తమస్థానములలోంకరించు వారాగించివలసి యున్నాడు. ప్రభుత్వమువారు ముఁతూర్తిగా చేయదలంచుకొనిన సహాయమును ఉదార కథములలో నడిపించవలసి యున్నారు. ప్రభుత్వమువారు వ్యవసాయకుల కిచ్చు ద్రవ్య సహాయమును నుత్తమోపయోగమున కెల్లు చేవచ్చునో యను సనుస్వయ మరియొక పర్యాయ ములోచించి మొత్తము మీద పద్ధతులను సంస్కరించురు గాక యని కోరుచున్నాము.

ఆంధ్రోద్యమము-అభిప్రాయములు.

ఈదర్శనము మాంధ్యసభలో శాంధ్యగ్రామీణి తీర్మానము చక్కగా ననుమోదితమైనది. ఇంతకాలము ఆంధ్రగ్రామీణి తరఫునను మాటలలో తీర్మానము చూపిగా నీ సంవత్సరము మన యాంధ్రోద్యమము పుట్టెకగ్రామీణిగా నేర్పరచబడినది సభవారు పుట్టెకగ్రామీణిగా నుభావించి గా కోరినారు. మనలో బలము ఈరీతిగా పెరిగియుండ గా. కొ. కృష్ణారావుబహద్రుగారి కొన్ని వాక్యములకు పెదకప్పు జేసియు గా. రామచంద్రగారు కొన్ని వాక్యముల వాధారము చేసికొనియు హిందూత్వవిక బుద్ధివచ్చినది మీ కను తెలంకున వ్రాసిన సాహసించినది. న్యాయుడియంతరిక ఆంధ్రులు కా ర్య కృష్టి గలవారగుచున్నారని మన ల బుజ్జగించినది. ఏ ఆధారమున దీనికొనక మద్రాసు మెయిలు పత్రిక ఆవహాస్యముచేతు వారంభించినది. అమరు నప్పుడట్ల హాసముతో నడువలయునని మనము నోతు. పెద్ద విచేసికొని యరచుచున్నాము! అడిగినది వారకప్పును అదుగుటలో తప్పులేదట! తెలుగువారికి పర్యటన వ్యాయముగల కావలసి వచ్చినయెడల పశ్చిమతీరములోని మలయాళీకుల మంజూరులోని కన్నడమువారికి కా బట్టక పోదట! వీరికి గూడ సేంపులులు చేయవలసి. ఆంధ్రులని వారేమీ మద్రాసు మెయిలు పత్రిక తెలిపిన వాగుండును. మద్రాసు మెయిలు పత్రికకు విభజనములనిన నిష్పములేదట! నిజము జము పురాణీకమున సభివృద్ధి చేసుగల విభజనములనిన నిత్యోకెట్లు ఇష్టముండగలదు. బంగాళా విభజనముకంటె విభజనమే గదా! మన ఆంగ్ల మోదర సోదశము, అయితో ముఖ్యముగా మెయిలుపత్రిక కంటివారు, కోడయందురు. వారి హాసము. ఆంధ్రగ్రామీణి మూలాధారంబగు భాషాసమస్య నెకంగతక నిమేషమందేదలరై ఆంధ్రగ్రామీణియక కరుణకముచు పెద్దకోరు పెట్టుకొని జీవములేని బాటిమకకు ప్రకటించాయుండు మనసోదరుల ననవలయును. అయిన. నేమిగా కున్న రేవైనది వీరికి సంపూర్ణమవస్థ యర్థము కాకపోవునా! వీరి వ్యాధయ దౌష్ట్యము గాని మెయిలు పత్రిక బాటికి వీరవారి యవహాస్యము గాని మహాతేజంబగు శాంధ్యోద్యమము నెన్నటిని చెకబాటు. మరకుబాటి ఉతయించు జీవకోగా మాకట్టి వ్రజులకు కలగకలరై యుండు శక్తి భాషాబాధమున ఆంధ్రులు విడువజాలరు. మమ్మాటికిని విడువజాలరు. దివ్యవర్ణమునంబగు పరమోత్సాహముతో వారి కలాంబులకు ఉత్తరోత్తరీకులకు నెత్తి మోదర శక్తిరాజ్యమును భాషావిభాగముల సంయోగమున పాధించువరకు నెలచుట వారికి కలలోనైనం దలంపవలసివదిగాదు. వివర్యురైదానిని గవనింతురు గా!

రెండు రైలుబండ్లు పీకొనుట

పీల్లా, మే 9-గాంధీహాసనండి కనుచున్న 2016 నెంబరు ప్యాసంజనబండి యింజను భగనురాంద్ర నిలిచియున్నది. 35 కనెంబరు నూచుబండి తెలుగుభాగముతో దీక్షింపింది. గూచుబండి (చేక్ గ్యాంజు విగిపోయినది. కొంతమంది పుయాణికులను రైలు జేయవోగ్యులకు గాయములు తగిలినవి. ఈ ఉదయము 9.52 గంటలకు మెయిలుబండి ఈస్టిమనుకుండా పోయినది. విచారణ జరుగుచున్నది.

స్థానిక వార్తలు

వైజాకోర్టు:— మైజాకోర్టు ముఖ్య న్యాయమూర్తము ఎల్-గార్దానుగారిని వైజాకోర్టు మాన్యముగా నియోగించిరి.

చెన్నపురి ముతూచిక వ్యాధి:— మే 6వ తేదీ సంవత్సరమువరకును చెన్నపురిలో ఉత్పాదక వ్యాధి సోకిన వారు 40. మహాత్మిక వ్యాధిగ్రుల మరణించినవారు 12 గ.

ప్రయాణములు:— విన్నటి దినమున శండులకూడి జమీందారుగారు కట్టిబునూనకు ప్రయాణమైరి. పాపనాశ జమీందారుగారు ఈ సాయం కాలము తంజావూరునకు పోయెదరు.

పట్టపగలు దొంగిలించుట:— విన్నటిదినమున ఉదయం 8 గంటలకు టిప్పిక్ ను అయ్యపిల్లెటిలో రెండువందల పాత్రముగల బాబునిచేతి నునుగులన 18 వందల పాత్రముగల కట్టవాడు దొంగిలించుచుండగా పట్టుబడెను.

భారదా బాలికా విద్యాలయము :— మింటులిల్లింపు సమీపమున వరదయ్యునదిలో భారదా బాలికా విద్యాలయ విద్యార్థినులకు ఈ నెం 7-6 తేదీ 4 గంటలకు బొమ్మలు పంచిపెట్టబడినది. సి. శారాయణస్వామి మదలి యాడుగాను సభాధిపత్యమును వహించిరి.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ:— చెన్నపు గాంధీసభ వారి యాజమాన్యము క్రింద శత్రు శుభవారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు బ్రాడ్యే నెం 14 కు సభాభగవనము మొనరుకుండి వచ్చియున్న శుభవర్ష విద్యాంకుమున విద్యాభూషణ వేదాంతరత్నాది విశదాంకితులను ఆంధ్రబ్రహ్మకీ పండిత ఏ గొప్పందాచార్యస్వామి, ఎమ్ ఆర్. ఎ. ఎస్., ఎమ్.ఎమ్.ఎస్., ఎస్. టి. ఎస్., ఎమ్ ఆర్.ఎస్. ఏ. గారు రామానుజతీర్థమును శుటిలి చేతుగున సువ్యసించెదరు ఆంధ్రబ్రాహ్మకీ విశదాంకితులను రాజధాంకళాకాలలో శాంధ్యోపాధ్యాయులగు బ్రహ్మకీ నాటిలిలను ముప్పారావు పంతులు గారి సభాధిపత్యము వహించుట కంగీకరించినారు.

ఛోస్తునెంటు జాబ్బి గెజిట్టు.
విశాఖపట్టణము ఎజెన్సీలో కోర తేట దీప్తి తహసీలుదారుగను, నవ్ మేజిస్ట్రేటు గాను యుండిన కుప్పరి భానుమూర్తి కట్టాయలకు గౌరవ్యురైరి జిల్లాలోని కుప్పరి ప్రేమవరీ నవ్ మేజిస్ట్రేటుగారికి, రెండవరకతి మేజిస్ట్రేటు అధికారము లొసంగబడిరి.

కలకత్తాశత్రులో ప్రేగురుగృత వ్యాపించి యుండుటవలన అచటినుండివచ్చు ప్రేగురులను మదరాసు రాజధానిలో నివరకు ప్రేగురుగృత వ్యాపించి యుండరి శత్రులకు రానియగుదడను మదరాసు గవర్నరు గారు తీరు వొసంగిరి.

రైల్వే అవరలిట్ సర్ ప్రెసిడెంట్ బాన్ నేపీయఫ్ ఏకర్, సి. సి. జి. సి. ఎస్. బి; జి. సి. ఎస్. బి; జి. సి. బి. ఇ. మేయు ఫర్మగారిని శ్రీ చక్రవర్తిగారు, ఇండియా కేకమునకు రాజప్రతినిధిగను, గవర్నరుజనరలుగను నియమించుటవలన రైల్వే అవరలిట్ మేజిస్ట్రేటుగారు ఏప్రిల్ 4 కు తేదీ తమ పనిని స్వీకరించిరి.

రెవరెండు హెనరరీలి శమ్ వైలుగారు మరల అవంత పురము జిల్లాబోర్డుసభ్యులుగా నియమింప బడిరి.

అవంతపురముజిల్లాలో గుంటికాలా నాలోని వెన్నా ఆహారకముబద్ధ ప్రేగురుగృత వ్యాపించినను భయము వలన శ్రీ నరసింహస్వామివారి రథోత్సవమునకు మే 16-న తేదీ నుండి 25-న తేదీవరకును ఎవ్వయును రోమాదడం గవర్నరు గారు తీరుపు జేసిరి.

సేలముజిల్లా తిరుచెంగోడు తాలూకాలోని తిరుచెంగోడులో ప్రేగురుగృత వ్యాపించిననుభయముచేర సేలము, కోయం బత్తూరు జిల్లాలలో పైగువ్యాపించింపుతేకలులనుండి ఎట్టి పుయాణికులను బోగూడదు.

మ|| రా|| రా|| కండిమల్లి గుబ్బురాయుకు గారు కాకతి తాలూకుబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా నెన్నుకొనబడిరి.

మ|| రా|| రా|| విన్నకోట దుర్గారావు నెట్టిగారు విశాఖపట్టణ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

హోస్పేట తాలూకాబోర్డువారిలన మ|| రా|| రా|| సి. బాలసుబ్బునెట్టిగారు బర్లొ జిల్లాబోర్డు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

ఒంగోలు తాలూకాబోర్డు వారిలన మ|| రా|| రా|| యార్లగడ్డల రంగశాయమునాయుడు గారును, ఎస్. కామయ్యగారును గుంటూరు జిల్లాబోర్డు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

అత్తూరు తహసీలుదారు ఆర్. కుబ్బురాయ్యగారు అత్తూరు తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా నెన్నుకొనబడిరి.

ఐరోపా మహా సంగ్రామము

వెర్దను యుద్ధము—పరానువారి కనుకూలముగ మారుట

విల్లను గారి నిశ్చిత మైన తీర్మానము.

రవ్యనుమంత్రిని కాబ్రదోహపు నేరమునకు విచారించుట.

(రైటుర్ను ఏజన్సీ)

ఇంగ్లాండు

ఒక మరణము

డర్బీలో అను దర్శిపుణులు మరణించెను. అతడు దర్శివారి తూర్పుఅఫ్రికా అధికారి.

డర్బీ ఏర్పాట్లు

డర్బీఏర్పాట్లలో తక్కినవా రందఱును జూను 18వ తేదీనండి పిలువబడుదురు.

జర్మిను వివరానములు.

ఇంగ్లాండుకు వచ్చిన సందర్భము.

లండన్ మే 8—టొమ్మిడి జర్మినులు మే 2 వ తేదీని ఇంగ్లాండుమీదికి వచ్చినట్లు హుటాహుటినా వచ్చిన చేపల కాంక్షను చెప్పవచ్చును. జర్మినులు కనపించుటతోడనే 40వద నులు తేలివారి అవి కట్టినవి. 8 గంటలవరకు జర్మినులు వాని నెండు వచ్చినను వానిమీద బాంబులు పేయలేదు. జర్మినులు చీకటిలో తల ఒక మూలకు వెళ్లినవి. కడంబు తిరిగి చేపలవేట ప్రారంభించినవి.

వైటుస్టార్ కంపెనీవారి పెద్దనౌక.

లండన్ మే 9—సిమిక్ అను వైటుస్టార్ కంపెనీవారి పెద్దనౌక యుగిసోవుచున్నదని లాన్డన్ గారు చెప్పుచున్నారు. తరువాతి కంటివార్త

“సిమిక్” అను నౌక అట్లాంటిక్ సముద్రమునందు జర్మిను సత్వరైతు చేట్టాడో చేయబడినది. ఈనాడ ఆంగ్ల కేరళునకు పోవుచుండెను. దీనివైపునా చిరులు లేరుకాని, నిండుగ సామాను బండ్లు.

ఒక బ్రిటిషునావ ముంచబడుట.

లండన్ మే 9—గాల్ఫీను బ్రిటిషు నౌక ముంచబడి నది. పరుగులుగు నావికులు కబళుటలేదు.

సిమిక్ నౌక.

క్విట్టన్ మే 9—సిమిక్ అను నౌక నిన్నటిదినము టూర్నిడో చేయ బడినది.

మంత్రిని సందర్శించుట.

లండన్ మే 8—బిల్ ఎన్ కుల్టానగారు ఆస్క్విత్తు మంత్రిగారిని దర్శించిరి.

టూబ్రిజ్ జాల్పరైలువే.

కెట్రోగ్రాడ్ మే 9—టూబ్రిజ్ జాల్పరైలువే ప్రయాణికులయొక్కయు రాకపోకలకు ముఖంలేకుంబడినది.

డేలైటు రక్షణ బిల్లు.

లండన్ మే 9—డేలైటు రక్షణబిల్లు ఇప్పుడూ మోదింబడినయెడల 21-వ తేదీ సోమవారమునాడు అమలులోనికి వచ్చును. అట్లోబరు 1వ తేదీని ఎక్స్టిన్డిట్ మంత్రికలగవచ్చును.

మాకిల్ బన్ గారు.

లండన్ మే 9—మాకిల్ బన్ గారి తమస్థితినుండి విడి పించుటకు ఎడ్మిరాల్టీ సభవా రొక సంఘము నేర్పాటుచేయు చున్నారు.

చెజుకు తోటలు.

లండన్ మే 9—హిందూజేశము, ఈజిప్టు మున్నగు జేశముల చెజుకు తోటల యజమానులు కాక్స్ ఫోలో నమాతక మైగ్యుడు ఆస్ట్రేలియా నుండి హ్యూగ్సుగా రిట్లు

చెప్పిరి.—ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు గావలసినంత చెజుకుటకు ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమే పండింప గలదు. యధార్థమున బీటు చక్కెర భింమ నెడల ప్రభుత్వము వారు సామ్రాజ్యపు ప్రతిభాగమునుండి కొంత చెజుకు చక్కెర తక్కువ వెలలకు తీసికొన చేయుట మంచిది.

(ఫ్రాన్సు)

పరానువారి నావ ముంచబడుట

మేసీమోలిన్ అను పరానువారి నావ ముంచబడినది. అందలి జనులు రక్షింపబడిరి.

వెర్దను రంగము.

క్రాత్త నేనాని.

లండన్ మే 9—వెర్దనురంగమునకు జనరలు న్యూ వెలు గారిని నేనాధిపతిగ నూతనముగ యేర్పాటు చేసిరి. యధార్థ రంభమునందు వీరు కర్మముగ పనిచేయుచుండిరి. బాక్స్ య దండయాత్రలో వీరు పోరాడిరి. వీరు చాలకాలము అల్లీ రియాలో పనిచేసిరి.

క్రాస్ మే 9—వెర్దనురంగమున మనకు అతహాల ముగ నే యున్నది గతదినమున శత్రువులు మనవద్దనుండి తీసికొని నకందకములను విశేష నష్టములేక మలునాడు మేము తీసి కొనచున్నాము. జర్మనులుముట్టడికి ముందున్నట్లుగా మ్యూను నది కిడప్రక్కలను మేము మా స్థానములను ముఱు సుంపా దించితిమి.

జర్మిని ప్రకటనము.

లండన్ మే 8—ఒక జర్మను ప్రకటనమునం దిట్లు తెలుపబడినది. కుక్ వారమునాడు ప్లాండర్స్ నద్ద ఒక శత్రువి మానమును నేలగుల్పితిమి. శనివారమునాడు ప్లాండర్స్ నద్ద నే ఒక జర్మను టూర్నిడో వద్ద ఒక బ్రిటిషు వాయు విమా నమును పట్టుకొని అందున్న యద్దము వైమూవిలను కైదీ చే సినది. కుక్ వారమునాడు ఒక జర్మను ఓడ హార్వీస్టీన్ నద్ద ఈజో అను ఒక బ్రిటిషు సత్వరైతును ముంచినది. జర్మను “ఎల్ 7” అను విమానము తిరిగి రాలేదని ప్రకటనము ఒప్పు కొనచున్నది.

వైవిధ్యములగుగూర్చి ఎడ్మిరాల్టీ వాటిట్లు ప్రకటించు చున్నారు.—రెండు సమద్రవిమానములను కనబడుటలేదు. ఈయధ్య ఒక వైమూవిలనుకొని దొంగిలెడి. ఒకని తేల్చుకు మొలకట్టు (రైఫ్ బెల్టు) కూడ కనబడినది. “ఈ 31” అను సత్వ రైతును ముంచుట కుద్ధఅబద్ధము. అది మరక్షితుముగా తిరిగి వచ్చినది.

పరానువారి ప్రకటనము.

క్రాస్ మే 9—మ్యూనునదికి ఎడమతట్టునను అవొగోన అడవియందును, 304 నెంబరు గుట్టవైనను ఫిరంగు లవర్షము కురియుచున్నది. జర్మనులు 304 నెంబరు గుట్టకు పశ్చిమముననున్న 187 నెంబరుగుట్టకు పట్టుకొనజూచిరికాని మనబిగ్నీర్షముతో వారిని తిరిమిచేసితిమి. మ్యూనునదికి పశ్చిమమునను వోవరురంగమునందును ఫిరంగి యద్ద మతితీర్త ముగా జలుగుచున్నది.

ఆంగ్ల రంగము

లండన్ మే 9—ఆంగ్ల సేనాధిపతి జనరల్ హేగ్ గారిని త్రికటించుచున్నారు :—ఈ రంగమునం దక్కడక్కడ తీవ్రముగ యద్దము కొంత జలుగుచున్నది. శత్రువులు ఫిరం గులు కాల్చికాల్చి తీవ్ర అడవికి తూర్పున మన కందకములను పట్టుకొనిరి కాని అకందకములను ముఱు మనము తీసికొనలో పల వారు మమ్మా కొంతవర్షకలచిరి. అకందకములను ముఱు

మేము స్వాధీనము చేసికొంటిమి. వానియందు కొన్ని జర్మను శవములను ఒక జర్మనుఖండీయును కనబడిరి. తీవ్ర అడవికి ఉత్తరపుతట్టున శత్రుకందకములను పట్టుకొని వానియందున్న వారిని తిరిమి వారిపై బాంబులువేసితిమి. సామల్లేనద్ద శత్రు కందకములను మేము ముట్టడించి అందున్న వాని ననే తులను అగ్నిప్రీతి చేసితిమి. మన కందకములు కలుగ లేదు ఈ ముట్టడులన్నియు వెల్లువూజిల్లుచును, ఇన్ని స్క్వెల్లింగ్ ఫ్యూజిల్లులను కొనసాగించిరి. వివ్రేన్ రంగమునందు ఫిరంగి యద్దము నిన్న రాత్రినుండి తీవ్రముగా జలుగుచున్నది.

ఫ్రాంకో జర్మనుయుద్ధము

ఫ్రెంచివారి విజయము.

క్రాస్ మే 9—వెర్దనుయుద్ధ మారంభమే 7కి కోజు లైనది. ఈదినమున జర్మనుల సన్నివిధముల మార్కూసును ఫ్రెంచివారు విజయంలై వారు. మ్యూజునడిపొంగితున జరి గిన ఘోరయద్దము రాత్రికాలమున ఎంతయో భయంకరముగా నున్నది.

304 కొండను జర్మనులనేకపర్యాయములు తాకినారు. వారి ప్రయత్నము లన్నియు నిష్ఫలములగుటయేగాక శత్రువులకు విశేషనష్టముగూడ గలిగినది. ఆకొండ తూర్పుభాగ మును నిన్నటిదినమున జర్మనులు కొంతవరకు హక్కిమించుకొనిరి. ఫ్రెంచివారి రాళ్లమును మరల నీవినమున మరల స్వీకరించు కొనగలిగిరి. హండ్రోమాంటు అడవిభక్తిక్కున రాత్రి యద్ద ములు ఘోరముగా జరిగినవి. నిన్నటిదినమున జర్మను లాక్కి మించుకొనినపులమునుండి వారి నీదినమున ఫ్రెంచివారు తిరిమి చేసిరి. అనేక మంది శత్రువులు బట్టుబడిరి. ఇచ్చట శత్రువులకు విశేషనష్టము గలిగెను. పొంటూమాజూనునకు పశ్చిమమున ఫ్రెంచిఫిరంగులు మంచి యగుటగా పనిచేసినవి. వెర్దనురంగమున ఫ్రెంచివిమానములు రెండుజర్మనుయంత్రి ముల విరుగగొట్టినవి.

ఆస్ట్రేలియను, న్యూజీలాండు సైన్యము

పరానురంగమున చేరుట.

లండన్ మే 8—ఆస్ట్రేలియను న్యూజీలాండు సైన్యము పరానురంగమునకు వచ్చిరి వారు. నేనాముఖమున కుబంపబడు చున్నారు.

రవ్యా

యుద్ధ మంత్రి.

వెట్రోగ్రాడ్ మే 9—ఇదిగతలో యద్దమంత్రిగా నుండిన జనరలు సుఖోమి మోప్రు తమ యధికార మక్రమ ముగా వినియోగించుటకును, శిక్షార్హమును ఉపేక్ష చేయుట కలసను, నిజమును సరుగువరచుటకును, రాజద్రోహము చేయుటకులను ఉద్యోగమునండి తొలగింపబడిరి, నీరు అన్వే యణముతో నున్నది.

రవ్యా టర్కీరంగము

వెట్రోగ్రాడ్ మే 9—నేనాముఖమునందు చాలాభాగ ములందు సాధారణముగ ఫిరంగియద్దముజలుగుచున్నది. ఇల్లెన్ సకోవరునకు వైరుతి దిశయందును, ద్వీన్స్కుట వైరుతి యందును జర్మనులు తీవ్రయద్దము నలుపుచున్నారు. బ్రెస్లా అనుకూగిన ఎంపాట్రియా తీరమున ఫిరంగులుకాల్చినవి. ఎర్బిండ్జియెక్ రంగమునద్ద తురుపులు రవ్యును అగ్నివర్షమున నిలువలేక తమకందకములను వదలివెట్టిపోవుచున్నారు.

ఇరాండు

ఇరాండు గండగోళము.

చనిపోయినవారి ఖననము.

లండన్ మే 9—ఇరాండుగండగోళము సందర్భమున చనిపోయినవారిలో నింకవరకు దల్లికలతోని 160 మందిని ఖనన ముచేసిరి. కూలీలు లేకపోవుటకును చనిపోయినవారిని వెట్టెల లో పెట్టకుండ సాతిచేయుచున్నారు. విద్రోహుల శరీరము లింకను కూలిగోడలకు యెక్కువజానికొండ దొరకుచున్నది.

లిమోకులోని విద్రోహులు లిమోకులోని సివిఫియత్తులు వారు తమవద్దనున్న ఆయుధములను ముందుసామగ్రిని అధికారుల కప్పగించి చేయుచున్నారు

మరి నేయిమందికి ప్రవాసము

గత రాత్రి మరి నేయి మందని ఇంగ్లాండుకు ప్రవాసము పంపిరి. ఇంతవరకు రెండుజిల మందిని ప్రవాసమునకు పంపిరి.

డబ్లిన్ మే 9—పితూరీ చేసేవారు మతిసలుగురు కాల్చివేయబడిరి. 22 మందికి కిరినైవ్ తీర్తి విధింపబడినది. ఇద్దఱు వదలివేయబడిరి.

ఇటలీ

ఇటలీరంగము.

కోం, మే 9. — ఆడిజినియెద్దుకు, ట్రెంటిన్ రంగమువద్దను ఫిరంగి యుద్ధము తీర్చియేగా జరుగుచున్నది. నైజ్జో చేసినవద్ద పరాభివర్త యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఈ రంగమున సంకటము క్రతువులు కరువకు తలెమిజేయబడిరి. కొంతమంది ట్రెంటినుకూడ పట్టుకొంటిమి ఎజిజిలోయవద్ద మాతాతల్లాయందు ఒక ఇటలీకారి విమానము క్రతువైద్యముపై బాంబులువేసి తిరిగి వచ్చినది.

ఆంగ్ల యురరాజు.

కోం మే 9. — ఆంగ్ల యురరాజు గారు ఇటలీ దేశపు రాజు విక్టర్ ఇమాన్యుయేల గారితోగూడ ముందున్న ఇటలీ సేనాముఖమును దర్శించుచున్నాడు. విస్తానోవద్ద చాలమందుకు టెల్లియన్న ఇటలీసేన కడకు యురరాజుగారు మోటారు బండిలో తిరిగి. సైనికులు వారి కుత్సాహపూరితముగ సన్మానము నిచ్చిరి. తరువాత వారు సీనర్ సాలాండాగ్రాడోర్నా అను ఇటలీయంత్రులతో గలసి ఒకగంటసేపు సంభాషించిరి.

జర్మనీ

ధ్వంసము చేయబడిన జప్టినులు

“ఎల్7” జప్టిను.

కోం మే 9. — “ఎల్7” అను జప్టిను నాశనముగల అనేకులుచూచిరి. వారిందు తీరమునకు కొంచెము దూరముననున్న హార్మన్ రీఫ్ అను దీవునికి ఆజప్టిను బాగుగా కనబడినది. ఆంగ్లక్రాసర్లు ఫిరంగులు కాల్పుగా ఆజప్టినును నిప్పులుకొని బ్లాండ్స్ హూక్ కు తూర్పుతట్టు ఎగిరిపోయి అక్కడ సముద్రములో పడి కీర్ణకాలములో మునిగిపోయినది.

ఒకజర్మను బ్యాంకు

“సెంట్రల్ న్యూస్” పత్రికకు ఒకవిశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. —

వెర్మలాని జర్మను బ్యాంకువారు న్యూయార్కు బ్యాంకునుండి తమద్రవ్యమును తీసికొనిపోవుచున్నారు. బెర్లినునుండి ఉత్తరపులు వచ్చినందువలననే వెర్మలానిట్లు చేసినదని చెప్పబడినది.

సాంఘిక వాదులు.

అలహాబాదు, మే 8: — డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రికా రాబట్టాము విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఇతర సాంఘికవాదులతో హార్ లా ఎట్టెట్ట నమ్మకముతో పోయినను రిస్టాగ్ నందలి సాంఘికవాదులు అతని విమర్శలచేత కలయకనని బలవంతము చేయుచున్నారు.

సర్వైరములు - ఎక్స్ప్రెస్

లండను మే 8: — ఎక్స్ప్రెస్ టెలిగ్రాఫుకువేసి కో వెక్ హేగ్ విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు: — జర్మనులు సర్వైరములు వృద్ధిచేయుట మానుకొనిరిని అందఱును నమ్ముచున్నారు. ఈ నమ్మకమువలన స్కాండినేవియను ఎక్స్ప్రెస్ మార్కెటునందు స్ట్రీమ్స్ పుకంవెసిభాగములు ఎక్కువగుచున్నది.

జర్మనీలో కలవరము

లండను మే 8: — బెర్లిను వార్తాపత్రికలు స్కాండినేవియా యందును స్విట్జర్లందును బాగుగా ప్రచారముగల కాలంకములు గలగుచున్నట్లున్నది. బహుశా జర్మనీయందు చుట్టూజరిగిన కలవరమును వైకి తెలియకుండ ఉంచుటకు జర్మనులే యిట్లు చేయుచుండవచ్చును.

డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రికా మిలాన్ విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు: — కొన్ని కొన్ని జిల్లాలలో కలవరము బలమైపోయినదని స్విట్జర్లందునూ తెలుపుచున్నాడు. స్త్రీలును పిల్లలును మూగి కొద్దిమంది వచ్చుచుండగా బెర్లినునగరపు పోలీసువారు మూడువారును సానుకూల వారిని చెల్లించెదరుగా పారదోలిరి. డాక్టర్లుముగతములందు 50 వలనుంది మూగియుండిరి. అలసిన పరాసుపై నితరుల రిమ్యుకుపోవుచు వారికి భయము గలిగించిరి.

జర్మను యుద్ధనౌకలు.

బాల్టిక్ సముద్రమున విడిసియుండుట. లాహోరు, మే 8: — మూల్యాయందు తిగిన కత్తెను జర్మను యుద్ధనౌకలు బాల్టిక్ సముద్రమునందు విడిసియున్నవని చెప్పుచున్నాడు.

జర్మనులు టుక్కుమును వదలుట.

వెల్మోగ్రాను మే 8: — బోర్నోగెటెటు డిట్లు వ్రాయుచున్నది. — టుక్కుము పురవాసులు తమనగలను విలక్షణముగ కట్టువులను కట్టువులను ఇచ్చి కేసువలయునని జర్మను లాజ్హాపించిరిని రీగానుండి తెలియుచున్నది. బహుశావారు టుక్కుమును వదలి కేయిచున్నారు.

టర్కీ

మెసపొటామియా యుద్ధము

సిమ్లా, మే 7: — కల్ యుద్ధరంగమునుండి ట్రెగ్రిను నదివద్దనున్న ముఖ్య ఆంగ్లశిబిరమునకు యానెల మూడవ తేదీన ముగ్గురు దిటిను ఉద్యోగులును, 178 భారతీయులును తీసికొని రాబడిరి. మృతిచొందిన వారిని గొనిపోవుటకు టర్కీ వారు తెల్లతెండా వేసికొని యుద్ధభూమికి పోయిరి. ఏప్రిల్ 7వ తేదీనుండియు ఎవతెక్క యుద్ధము జరుగుచుండుటవలన మృతిచొందిన వారి కుత్తరక్రియలు జేయటాక విధమైన ఏర్పాటు చేసికొనబడినది.

తురుష్కులు కందక యుద్ధము చేయుట

లాహోరు మే 8: — సెంట్రల్ యూరప్ పత్రికా ఆంప్టర్వానువిశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. — ట్రెబిజాండుకు పశ్చిమమున తురుష్కులు కందక యుద్ధము చేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. కందకములు క్రీస్తువారి ఇవనలుకట్టివ్వబడిన కందకములకు రవ్యులు ధ్వంసముచేయుచున్నారు. అని యుకాకర్లు నగరమునం దనుకొనుచున్నారు.

తురుష్కులకును, జర్మనులకును అంతరీకలహములు.

లాహోరు మే 8: — కోరియర్ డిటాల్స్ పత్రికా కానిస్టాన్టినోపిలు విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. — తురుష్కులకును జర్మనులకునుగల అంతరీకలహములను మాన్పుటకు జర్మను రాజువారుడు కానిస్టాన్టినోపిలుకు వచ్చునని అనుకొనుచున్నారు.

మెక్సికో

మెక్సికో స్థితి

50 మంది వాలిస్టాలయో గ్రాండి అను నదిని దాటి 10 మందిగల అమెరికను కటాలమును స్ట్రెస్సింగువద్ద ముట్టడించినది. 4 గురు సైనికులు చనిపోయిరి. 4 గురికి గాయములు తగిలినవి. విలిస్టాలు తప్పించుకొని పోయిరి.

స్వీడను

స్వీడనువారి నావ ముంచబడుట

ఒకజర్మను నలుమెరైను గోల్ఫ్ అను స్వీడనువారి నావను ముంచి అంతరిజనులను ఒక నావ్యేవారి స్టీమరుపై తేల్చి వారి వారిపొణములకు రక్షించినది.

చీనా

చెంగ్చూ నగరము.

స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుట.

హంఘై మే 9. — చీమాక్ అను దేశమునకు ముఖ్య పట్టణమైన చెంగ్చూనగరము తన స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించినది.

అమెరికా

అమెరికాజాబుకు జర్మనీ సమాధానము.

లండన్, మే 8: — వాషింగ్టన్ — ఇదిగతము యునైటెడ్ స్టేట్సువారిచే తిరస్కరింపబడి అమెరికను ప్రయాణికులకును, సరకులకును నష్టమును తగ్గింపగలిగిన నూత్రము ఈ సమాధానమునందు కూడ వ్రాయబడియున్నది. తాము చేయదలచుకొనిన దంతయును యుద్ధరంగమున నున్న వారికే చేయుటకు జర్మనీ యంగీకరించినది. కేక్రీపులు అంతర్జాతీయ నిబంధనలు పాటించక వారియిష్టమునచ్చినట్లు యుద్ధము చేయునెడల జర్మనీ తనచర్యకు మార్పుగలదు గనుక ఈ సమాధానముపై తిరుస్కరణ లాభారజడి యుండజాలవు.

వాషింగ్టన్ మే 8: — ఈసమాధానము రాగానే వెనెడెంటు విల్సుగుగారు ఒకవారమువరకు తమ తీర్మానమును చెప్పజాలరని తెలుపబడినది. దానియందు చెప్పబడిన విషయములు నిజముగా జరుగగలగునెడల అని వ్రాయబడిన ఫక్కిని అంత పాటింప బనిలేదు.

తరువాతకవివర తంత్రము.

జర్మను సమాధానము వలన విషయస్థితి కొంతకాలము వలకు నిలిచి కేసుబడినది. జర్మనులు వర్తకపుటోడలను టూర్నిడోచేయుటను గూర్చియు, మనుష్యుల పౌరములను రక్షించుటను గూర్చియు వ్రాసిన సమాధానమునకు వెనెడెంటు విల్సుగుగారు సమ్మతించిరి.

మంత్రివర్గము.

జర్మను సమాధానముకు వెనెడెంటు విల్సుగుగారును, మంత్రివర్గమువారును సెంసువర్ గంటలనే పాలోచించిరి.

పత్రికాభిప్రాయములు.

సమాధానమునందు చెప్పబడిన విషయములను జర్మనీ నిజముగా జరిగించుకా జరిగింపదాము ప్రభుత్వమువారు కొంతకాలమువరకు చూచుచుండునని ఒక పత్రిక వ్రాయుచున్నది. వెనెడెంటు విల్సుగుగారు సమాధానము సంగీకరింపక యుద్ధమునకు తనవచ్చునని మతిగిన్ని పత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

బ్రిటిషు పత్రికాభిప్రాయము.

జర్మనులు తమ ఆపదకర్మ సమాధానములను ఉత్తరక్రతుత్తరములను ఇంకను జలపుమంచురనియు ఆంగ్లమునకు అమెరికనులకును గల బాంధవ్యమును అంగీకరింపకుండుట వెనెడెంటు విల్సుగుగారి యిష్టముల కిష్టములేదని చెప్పటం దనియు ఆంగ్లపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

సమాధానము విషయమై బెర్లినునగరమున ఆంకలిగినది.

పోవుగారి సంకేతము.

వాషింగ్టను, మే 9: — జర్మనీవారు పంపిన సమాధానముకంటె పోవుగారు విల్సుగుకు పంపించిన నాడేశముచే అమెరికావారి రెక్కెరగ చర్చించుచున్నాడు. ఆ సంకేతములోని విషయములకు ఆతిరప్తముగ నుండిరి కాని జర్మనులు సందీకరింప మొత్తుకొనుచున్నారని అందులో నున్నదట. పోవుగారి విజ్ఞానము విల్సుగుగా రంగగ రెక్కచేయుచురనుటకు వీలులేదు. వ్యాపారనిర్బంధము విషయము విల్సుగుగారు ఆంగ్లేయులలో రాయబారములు జపిచానిని సంద చేసికొని మిశ్రించుదలివారితో జర్మనుల సందీకరకులను చర్చించుకుంటును నీలులేదు.

న్యూయార్కు మే 9 — జర్మనీవ్రాసిన సమాధానమునకు అమెరికావారి ప్రతిస్పృతము పంపబడినది. దానియందు కుమారు 200 మాటలు మాత్రమున్నవి. సబ్యై నలును గూర్చి జర్మనీ తీసికొనుచర్యకు అమెరికా సమ్మతించినది. ఇంకే పర్యవర్తమావారుగా తిరుస్కరణల మాన్పుకొనుట ప్రత్యేకచర్య తీసికొనునెడల జర్మనీవారు తమచర్యకు మార్పురను వాదమును యునైటెడ్ స్టేట్సు సమ్మతించజాలరు. అవిషయముగూర్చి ఆలోచింపవలెనని ఆలోచింపవలె.

సెంటా

యుద్ధ సమాచారము.

సిమ్లా మే 9: — హిందూ దేశపు మంత్రిగారి యుద్ధవార్తను పంపుచున్నాడు: — క్షణము యుద్ధము తిరిగి జోరైనది. కేక్రీపులు వెద్ద ఫిరంగులతో నిషవాములూరిత మగు గుడ్డతోను 804 వ కొండ ప్రాంతమును బాది, ఉత్తర చరియను మార్గము చేయగా పరాసు వారు అక్కడి కందకములను వదలి వెట్టిరి. 804 కొండ, మార్గములకు మధ్య 7 వ తేదీన జర్మనులు దిట్లుగ నెరిగించిరి. వారిరించి యెరిగించి 804వ కొండకు తూర్పుననున్న రాకపోకల కందకములలో జొరబడిరి. తక్కినవోట్ల వారికి చాలనష్టముకలిగించి పరాసు వారు తరిమివేసిరి. మాడ్రింగంటు అడవి, దానుంటుకోటల మధ్య నున్న కందకములనుబాద వారు యెరిగించి మొదటి కందకపురమున లో 850 గజముల ప్రతేకమును పట్టుకొనిరి. మార్గముకు దక్షిణమున నున్న లిహానమూపమున జర్మనులెరిగించినప్పుడు పరాసు వారు వెనుకకుకొట్టిరి.

జర్మనుకందకములను ఆంగ్లేయులు జనుప్రదమాగ ముట్టడించిరి. జర్మనులు ఆంగ్లేయకందకములను ముట్టడించిరి.

ఇర్రింగును వైపున టర్కీవారు ముందుకు ప్రోత్సహించి వచ్చుచుండగ రమ్యవారు వెనుకకుకొట్టిరి. వాదాదువైపున మరి వాల్గూరి లింగునుండి రమ్యవారు టర్కీవైపునకు తిరిగిరి.

జర్మనులు క్రొమ్మను వాయవ్యభాగమున రమ్యవారి నెరిగించిరి కాని రమ్యవారు తిరిగి వారిమీద పడి వెనుకకు వెట్టివేసిరి.

వెల్సులిగు తీర్మానమున యుద్ధనౌకను శడగొట్టిన జప్టినును ఒక నలుమెరైను వూర్తిగ ధ్వంసముచేసినది.

న్యాయస్థాన వార్తలు.

ఎక్స్ట్రాగు పోలీసుకోర్టు.

సి. బి. ఎన్. పిల్లగారు.

మే 8-1916.

మనస్సామి.— ఈ నెల మూడవ తేదీన మనస్సామి ఆరు నెలల పూర్వవైపున గడిగియుండుటవలన మునిలాచారి అనునతని తలవైపు కత్తితో పొడిచెను. గాయము పెద్దదిగా నుండుటవలన నాని వెంటనే జరిగిన ఆసుపత్రికి తీసికొని పోయిరి. పిల్లగారు కేసువిచారించి ముద్రాయకి రూ. 25 ల జరిమానా విధించిరి.

ఎల్. ఎ. కామయ్యగారు.

9 మే 1916.

దొంగతనపు కేసు.— కేసి ఆరు 20 సంవత్సరముల ప్రాయముగ ఒక యువకుడు అందాల్లమ్మకు ఆమె పిల్లవలెనుండి బంగారు ముద్రలును దొంగిలించుచుండగా పట్టుకొనబడెను. న్యాయాధికారి వారికి ఒక సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించెను.

సి. బి. ఎన్. పిల్లగారు.

9-5-1916.

మోసము.— పరమపూజ్యుల నీరసియయిన సారంగ పాణిమొదలి ఆమెను యింటిలో చిన్న స్వామిరాజు అను నతడు కాపురముండెను. క్రిందటి నెల 18-వ తేదీన సారంగ పాణియింటి వివాహము జరిగెను. అప్పుడు సారంగపాణి దాదా దానకు సహాయముచేయుచు తరుణముచూచి కొన్ని విలువైన వస్తువులను పోయించి, వారి నోక మా ర్యాడి కొట్టు లో లాకట్టు పెట్టి సామ్యులెచ్చుకొనెను. దాదాదారు తనయింట నరకుటపోయిన సంగతి పోలీసువానికి తెలియజేయగా పోలీసు వా రాకుటకు నోక మా ర్యాడి కొట్టులో పట్టుకొనగలిగిరి. ముద్రాయనై నేరము నిరూపింపి న్యాయాధికారిగారు సోదనవారమువాడు శిక్షవిధించెదమని చెప్పిరి.

ఫిఫ్త ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారు.

మే-10-1916.

వయ్యకుదాట.— వయ్యకుదాట ఆరు 16 ఏండ్ల ప్రాయముగల మహిమీయుడు వెరెబూరులో నోక రెముల పొరు దుకాణమునకు రూ 4-8-0 లను దొంగిలించెను. న్యాయాధికారి వారికి 12 కొండాదెబ్బలు కొట్టించిరి.

వారాయణమోసముగారు.

మోటారుబండి తోలువాడు.— సి. ఇ. ఓ. డ్రెస్సుగారి మోటారు బండితోలు తోగపు అనునతడు కల్లవాకొద్దువైని ఆతి త్వరితముగ తోలుటవలన, అన్నట్లు నిలచియున్న పోలీసు జవాను మోటారుబండిని తప్పుదారిని నడపించుటచూచి క్రమ మార్గమున నడిపించుటకు చెప్పగా వా: మాట నెత్తము జేయుటవలన నారాయణమోసముగారు వానినై నేరము నిరూపించి రూ 20 ల జరిమానా విధించిరి.

కనిస్తేబులు శిక్షించబడుట.— సామగ్గూరి, మేయరు ఆబ్దుల్లా అనుకనిస్తేబులు క్రిందటి నెల 10వ తేదీన పాకామీసను సామో అనువానిని తిరగ్కరించి వానికమాతని కొట్టుట క లన నెడకు కేసులేగా తగిన సాక్ష్యము లేనందువలన మెనకగా రు మొదటిమాద్రాయిని కడచివెట్టు రెండవమాద్రాయికి రు 25 రూపాయల జరిమానా విధించిరి.

ఎల్. ఎ. కామయ్యగారు.

వెల్లుపు దొంగతనముతో చేసినా కాళ్ళుట.— బి. స్వామినాథఅయ్యగారు ఆరు 20 ఏండ్ల విద్యార్థి జాకువాకమా పై కోర్టుకర్త ప్రభాపేలువెట్టియున్న చురుకైన అయ్యగారు నమా రెతో నవ్వటా లాడుచుండెను. ఆమెతన్న తిరిగ్కరించుటవలన నామెనై నోక వెల్లుపు దొంగతనపు సీసా విసరెను. అందువలన ఆమెకు చాలా గాయము తగిలించి, ముద్రాయ ఇదివరలో రెండు తొక్కడు బట్ట నడపించిన టుల తెలియజచ్చుచున్నది. న్యాయాధికారిగారు ఈ నెల 18 వ తేదీన కేసు విచారించెదమని. ముద్రాయ కఠినవాద, దాదాదారే సమయమున తన కూతురునై ముద్రాయ దొంగతనము జరిగెనని చెప్పుచున్నాడో ఆ సమయమున ఇంటికర్త తడ నియు కొంతమంది స్నేహితులతోగలసి కోర్టుకు పోయి యుండెననియు చెప్పుచున్నాడు.

సి. బి. ఎన్. పిల్లగారు.

ఎక్స్ట్రాగుట్ట ఇంజనీరుగారి కేసు.— దక్షిణ ఇండియా రైల్వే కంపెనీలో ఎక్స్ట్రాగుట్ట ఇంజనీరుగా ఉండిన కార్నెలు వెల్లిగారి కేసు మర తీరిమున విచారింపబడినది. బొంబాయి పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు ఫీసగారి సాక్షి

విచారణము జరిగినది. 800 రూపాయల దగావేసినందుకు పై కోర్టులో నోకమా రామద్రాయి ఒక సంవత్సరము శిక్షనొందె నని యతడు ఋజువు కలిగెను. రెండవమా రామద్రాయి ఒక ఫోర్టరీ కేసులో 1 సంవత్సరము కఠిన శిక్షయును, రూ. 100 ల జరిమానాయును పొందియుండె నని గూడ సాక్షి చెప్పెను. “కోగర్న” “ఆర్థుల తలను” అను పేర్లతో ముద్రాయ ఆ కేసులలో నుంచరించెనని వాని ఫోటోలను సాక్షి న్యాయాధికారికి చూపెట్టెను.

కలకత్తా సుంత్తూరు లేనా వాడ కనిస్తేబుగూడ అను అతడు తరువాతి విచారింపబడెను. అచ్చట ముద్రాయ కల్లయు సి. కోర్టుకు పేటతో నుంచరించెననియు ఒక మోసపు కేసులో ముద్రాయ అనువారముల శిక్షయు రూ 50 ల జరిమానాయు ను నొందెననియు సాక్షి చెప్పెను.

పిల్లగారు కేసు విచారించిన పిమ్మట ముద్రాయ చెప్పి కలసిన జేమెక గలదాయని యడిగి యూరకుండుట చూచి ఒక్కొక్క మోసమునకు రెండేసి ఏండ్ల చొప్పున అనువార ముల శిక్షయు 50 ల జరిమానాయునొందెనని సాక్షి చెప్పెను.

నైదావేట మేజిస్ట్రేటు కోర్టు
జ్ఞాపకకాళిపిల్ల

తీవరత్నము.— దేశరాజును నామాంతరము గలతీవ రత్నము 20 ఏండ్లపూర్వముగల ఒకయువకుడు మార్చి నెల 20 వ తేదీన తిరుకలికుంటిపా జమిందారుగారి కేబుల్ నుండి రూ 210 ల నగదుగల రూకులనుండి సహకారించెను. పిమ్మట నైదా వేటా పోలీసువాడు వానిని నందితో పట్టుకొనిరి. న్యాయాధికారిగారు ముద్రాయకి 6 నెలల శిక్షవిధించిరి.

బొంబాయి దొరతనవాడికి విజ్ఞాపనా పత్రము
బొంబాయి మే 10.— అఖిలభారతమహమ్మదీయ సభ బొంబాయిలో జరిగినందు ఆపివీయబడిన సందర్భమున బొం బాయి రాజధానికంఠము వాడబొంబాయి దొరతనమువారికి విజ్ఞాపనాపత్రమును బంపిరి.

“కాశ్మీర్” మేయిస్ట్రేటురు :— ఇంగ్లాండునకు పోవు “కాశ్మీర్” ఆరు మేయిస్ట్రేటురు 16 వ తేదీన బయలుదేరెను

మాధవరావుగారు :— బరోడా దివాన్ బి. పి. మాధవ రావుగారు నిన్నటిదినము బెంజిపూకునకు వచ్చినారు.

కొత్తపోలీసు కమిషనరుగారు :— ఎఫ్ ఆర్ పి జేగారి స్థానమున సి. బి. ఎన్. పిల్లగారు మదరాసు కమిషనరుగా నియోగింపబడిరి.

“కొయబర్రాపాడు” స్ట్రీటురు :— క్రిందటి నెల 16 వ తేదీన బొంబాయిలో బయలుదేరిన “కొయబర్రాపాడు” స్ట్రీటురు ఈ నెల 7 వ తేదీన లండను నగరమును చేరినది.

మేజరు నవాబు సమగ్రిల్లాభానుగారు :— భూపాల సంస్థానాధిపతులు మేజరు నవాబు సమగ్రిల్లాభానుగారు మాటికి 4 వై నడ్డ చొప్పున మూడు జేబుపాకుల యుద్ధసామగ్రి ఇంగ్లీషు వారికి బహుచిప్పెను.

“సాల్వేట్” స్ట్రీటురు :— ఇంగ్లాండునకు పోవలసిన తపాలను బట్టుకొని 80 వ ంది ప్రయాణితులతోడ “సాల్వేట్” స్ట్రీటురు నిన్నటిదిన మైదుగంటలకు ఇంగ్లాండునకు బయలుదేరి నది. ప్రయాణితులలో న్యాయమూర్తి నేపీరుగా ఉండి.

మద్రాసు కార్పొరేషన్
నోటిసు

ది. 16-5-1916-వ తేదీ మంగళవారము
నాను జరుగనున్న మద్రాసు కార్పొరేషన్ జన రలు మీటింగులో యాదిగువ తీర్మానమును ఉప పాదింతుమని మ-రా-రా-శ్రీ, పి. పార్థసారథినా యదుగారు తెలియచేసిరి.

“కార్పొరేషను వారికిని రేటు ఫేయర్లకును యిరువురు సౌకర్యముగ నుండుటకయి” యిండ్ల మరమ్మత్తు సంబంధములో ముఖ్యముగ ప్లంబర్సు యొక్కసాయ మవసరమున్న భాగమును, కార్పొరేషన్ వారే స్వయముగ చేయుచుట యవసరమని కార్పొరేషను వారివల్లగట్టిగ వక్కాణింప బడినది”
మదరాసు కార్పొరేషన్ }
జవరల్ డిపార్టుమెంటు } జే. సి. మొలొనీ,
9-5-1916. } ప్రెసిడెంటు,

కూనూరు వార్తలు

నైజాముగారు :— నైజాముగారి సీలగిరి ప్రయాణమునుండి యొక దినమునకు మార్చబడినది.

విజయనగరము రాజాగారు :— ఈ నెల 18 వ తేదీన విజయనగరము మహారాజాగారు కూనూరుకు వెళ్లుచున్నటుల తెలియుచున్నది.

నైనికటా :— ఆకోగ్గమును చక్కబరచుకొను నిమిత్తము నూరుకురు నైనుకు నిన్నటిదినము కూనూరుకు పోయిరి.

నెంటు ఎంటోనీ చుట్టచుపాతకాలు :— నిన్న సాయం కాలము 6-30 గంటలకు సాంకేతిక బహుమానపరిషత్తు జరిగినది.

మదరాసు యుద్ధాధి :— మదరాసు యుద్ధాధి సహాయార్థము నై పాతకాల విద్యార్థులకా కాటకమును 10 వ తేదీన ప్రదర్శింతురు.

వ్యాయామ క్రిడము :— వెర్రి శుభ సింధుశాఖుండియ, మెనపాటేమియానుండి మరలి వచ్చిన నైనుకుల వ్యాయామ క్రిడము నిన్నటిదినము హాట్ బేట్స్ ము జరిగినది.

Central Provinces.

The Anglo-Indian Force.

Sir Benjamin Robertson's Appreciation.

PACHMARHI, May 9. The following communique has been issued by the Hon'ble Mr. Slocock, Chief Secretary, Central Provinces Government to-day:—Sir Benjamin Robertson has read with much satisfaction the account of the meeting held at Jubbulpore to raise recruits for the Anglo-Indian Force and is very pleased to learn that as many as 30 volunteers have come forward to enlist. He hopes that other centres in these provinces will emulate the good example set them by Jubbulpore.

Representatives of the League.

With regard to the recruiting for the A. I. F. in Jubbulpore division, Central Province, the following representatives of the League are registering candidates:—The Rev. C. C. Rogers, Dr. Rogers, Messrs. T. M. Shaw and D. Frod.

Government Assistance.

The recruiting prospects in the Central Provinces are very favourable though many of the best men are already serving in the Police Department. Every assistance is being given to the Recruiting Committee by the Government. The registering centres have been confined to Jubbulpore and Nagpur.

South India.

Coonoor News.

COONOOR, May 9.

Brigadier General G. V. Humphreys commanding the Southern Brigade will shortly avail himself of a few months leave when Colonel Graham of the 80th Carnatic Infantry will officiate.

Owing to the outbreak of scarlet fever there will be no parade service to-morrow at St. George's Garrison Church at Wellington.

There will be a Torchlight Tattoo at the Wellington Gymkhana on the night of the 11th instant by men of sanatorium. Admission will be free but a collection will be taken for the war fund.

Burma.

Sir Rabindranath Tagore At Rangoon.

RANGOON, May 9.

The public reception accorded to Sir Rabindranath Tagore last evening was a most enthusiastic one, there being representatives of all nationalities present. Mr. A. K. A. S. Jamal, as Chairman, expressed his gratitude in being accorded an opportunity to pay their tribute to the greatness of Sir Rabindranath Tagore. The address of welcome, after being read, was presented to the distinguished visitor in a handsome Burmese carved silver cubicle. Sir Rabindranath Tagore expressed his thanks for the kind words that had been spoken. He hoped to leave as his last legacy behind him the distinction he received. The little he had done was for his country. An address in Bengali was next read, and the guest replied expressing loyalty and help to the Mother country which had given him the distinction he had gained. Mr. J. R. Das, Barrister-at-Law, moved a vote of thanks, which was heartily responded to.

The following telegram has been received from His Honour the Lieutenant-Governor by Sir Rabindranath Tagore:—“In welcoming you to the beautiful province of Burma only regret my absence from Rangoon prevents me from offering you my hospitality.”

The Mandalay Special Tribunal.

RANGOON, May 9.

Mr. Justice Robinson spends at Maymyo the next few weeks until the resumption of the Mandalay Special Tribunal cases on the 5th June. Messrs. McColl and U. Kin, the other two Commissioners, will continue to remain on special duty. Mr. U. Kin's term of office as Acting Judge in the Chief Court expired on the 13th April on return from leave of Justice Ormond.

Mysore.

Brigade Boxing Tournament.

Opening at Junior Whites Club.

BANGALORE, May 9.

It was estimated that about two thousand men belonging to various regiments were present at the Brigade boxing tournament which opened this evening at the Junior Whites Club. The programme to-day contained 33 bouts, mainly of novices contests. The Judges were Captain Tennant and Captain Denneson and the Referee Captain Raxon. Ten events were over before the interval and some interesting fights were witnessed including a contest in open feathers between cyclist V. Hawkins (London Regiment) and Bombr J. N. Dow (R. F. A.) in which the former won in the first round.

THE GREAT WAR.

THE GOOD TURN AT VERDUN.

DR. WILSON'S FIRM STAND.

A Russian Minister's Trial for Treason.

JUDGMENT IN "BRITON" DEFAMATION CASE.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Zeppelins and Trawlers. Fishing Fleets' Trying Experience.

LONDON, May 9. Fishermen who have arrived at Hull state that the Zeppelins which took part in the raid on England on May 2nd numbered nine. The trawlers, forty in number, dispersed immediately the Zeppelins were sighted and hurried towards the English coast. The Zeppelins accompanied them at a low altitude for eight hours without attacking them, although a trawler fired a rocket to attract attention. The Zeppelins scattered in the darkness and the trawlers resumed fishing.

Daylight Saving.

Sir Henry Norman's Resolution.

In the House of Commons to-day Sir Henry Norman moved a resolution in favour of the Daylight Saving Scheme. He emphasised the simplicity of the idea that clocks would be put forward an hour on Saturday, by which the country would gain 130 hours of daylight in the summer and save two and a half millions in lighting charges.

The Resolution Passed.

LONDON, May 9.

LATER.—The daylight saving resolution was passed by 170 votes to 2.

If the Daylight Saving Bill is passed it will be enforced on Monday 21st and the normal time will be restored on October 1st.

A Visit to the Premier.

LONDON, May 9th. Zill-e-Sultan visited Mr. Asquith to-day.

A White Star Liner Sinks.

LONDON, May 9.

Lloyds state that the White Star liner "Cymric" is sinking.

Torpedoed by a German Submarine.

LONDON, May 9.

The "Cymric" was torpedoed by a German submarine in the Atlantic. The vessel was Homeward bound. She carried general cargo and had no passengers on board.

LONDON, May 9.

QUEENSTOWN.—The "Cymric" was torpedoed yesterday afternoon.

Sugar Producers' Meeting. Australian Premier's Views.

LONDON, May 9.

Speaking at a meeting of the representatives of the cane sugar producers of India, Egypt and other parts of the Empire at Caxton Hall the Australian Premier Mr. Hughes said that he did not doubt that the Empire could produce all the sugar it required. As the market after war would be flooded with beet sugar he suggested that the Imperial Government should guarantee to take a certain quantity at a minimum price from each part of the Empire.

The Prince of Wales. Visit to the Front.

LONDON, May 9.

ROME.—The Prince of Wales has made a further visit to the front accompanied by King Victor Emmanuel. His Royal Highness motored through Cividale to the most advanced positions on mid Isonzo and received an ovation. Later he met signor Salandra and Cadorina and engaged in a very cordial conversation for an hour.

Relief of Shackleton.

The Admiralty is forming a committee for the relief of Shackleton.

A British Sailing Ship Sunk.

The British sailingship 'Galgate' has been sunk. Fourteen are missing.

France.

The New Commander at Verdun. A TRIED SOLDIER.

[LONDON, May 9.

General Nevelle, the new Commander at Verdun, is a sexagenarian. He was only a Colonel at the beginning of the war. He fought in the Boxer expedition, but most of his service has been in Algeria.

Franco-German Fighting. The French Success.

LONDON, May 9.

PARIS.—The seventy-eighth day of the battle of Verdun saw the French again defeat the Germans by their stern resistance and then by counter-attacks successfully. A communique says that fighting in the west of the Meuse was very fierce throughout the night.

The Germans made furious attacks against Hill 304, but the attacks were completely smashed resulting in extremely heavy losses for the enemy. Then the French sharply attacked regaining the ground eastward of Hill 304, where the Germans gained a footing yesterday. The communique also says that there were a series of night engagements southward of Haudromont Wood. We drove the Germans from a greater part of the first line into which they made their way yesterday. We took numbers of prisoners. It is confirmed that the German offence here cost the enemy heavy sacrifices. The French batteries displayed great activity westward of Ponta Mousson. The French aeroplanes brought down two German machines at Verdun.

Australian and New Zealand Troops. Activity in France.

LONDON, May 9.

It is officially announced that the Australian and the New Zealand troops have arrived in France and taken over a portion of the front.

Franco-German Fighting. The French Resistance.

LONDON, May 9.

PARIS.—A communique says that on the left of Meuse, Avcourt Wood and the whole region on Hill 304 were bombarded with undiminished violence. The German attack in the afternoon on Hill 287 west of Hill 304 was stopped by our curtain of machine fire. There was an active artillery firing on the west of Meuse and in Woivre.

General Haig's Communique British Success.

LONDON, May 9.

A communique from General Haig says:—There was some activity last night at different points in the line. The enemy after heavy bombardment entered our trenches east of Thiepval Wood and caused some casualties before they were driven out. They left some dead and one prisoner in our trenches. We successfully raided the enemy trenches north of Thiepval Wood driving the occupants into dugouts where they were effectively bombed. We also carried out successful enterprise near Fromelles entering the hostile trenches which were well occupied and inflicting considerable casualties. Our casualties in both the cases were very slight. These raids were executed by Welsh Fusiliers and Inniskilling Fusiliers. There has been artillery activity last night and to-day in Ypres salient.

Situation at Verdun. Apprehension of Improvement.

LONDON, May 9.

PARIS.—A semi-official statement says:—Matters are taking good turn at Verdun. We now regularly recapture the following day the slight costly and ephemeral gains made by the enemy the day before. Thanks to the untiring heroism of our troops, the situation on both the banks of the Meuse has been re-established as it was before the last renewal of the formidable German offensive.

Russia.

Ex-Minister of War.

Accused of High Treason.

LONDON, May 9.

PETROGRAD.—General Sukhomlinoff, Ex-Minister of War is accused of abuse of power, criminal negligence, concealment of truth and high treason. He was preventively incarcerated in the Fortress of St. Peter and St. Paul after his interrogation. A senator is investigating the case.

Italy.

The Italian Success.

LONDON, May 9.

ROME.—A Communique says that artillery firing was generally more intense in entire Trentino and on the upper Adige. There were stubborn infantry engagements in the Plezzo basin, where the enemy were everywhere thrown back. A number of prisoners were taken. A large Italian Air Flotilla raided and dropped bombs on the troop concentrations at Matharello and calling in Adige valley. They returned safely.

TELEGRAMS.

Turkey.

The Russo-Turkish Activities.

LONDON, May 9.

PETROGRAD.—There has been the usual bombardment on most portions of the front. The Germans have been particularly active north of Lake Ilzen and southwest of Dvinak. Cruiser Breslau bombarded Eupatria. The Turks evacuated the entire frontline trenches in the neighbourhood of Erzindjian under Russian fire.

IRELAND.

Burial of Civilian Victims.

LONDON, May 9.

Hitherto 160 civilian victims of the rising have been buried in Dublin. Owing to the shortage of labour many were interred without coffins in clothes, sheets, and blankets. The bodies of rebels are still being discovered in debris.

Limerick Sinn Feiners Surrender.

All the Sinn Feiners in Limerick City have surrendered their arms and ammunition.

Thousand More Prisoners Deported.

DUBLIN.—(LATER).—A thousand more prisoners were sent to England last night, making the total deported two thousand.

The Irish Situation.

More Rebels Shot and Sentenced.

LONDON, May 9.

DUBLIN.—Four more rebels have been shot and twenty-two sentenced to various terms of imprisonment. Two were acquitted.

Persia.

The Tabriz Jalfa Railway.

Opened for Traffic.

LONDON, May 9.

PETROGRAD.—The Tabriz Jalfa Railway has been opened for passenger and goods traffic.

China.

Declaration of Independence.

LONDON, May 9.

SHANGHAI.—Chengtu, capital of Szechuan has declared its independence.

AMERICA

POPE'S MESSAGE TO PRESIDENT.

Rumours of Teutonic Desires for Peace.

LONDON, May 9.

WASHINGTON.—The Pope's message to President Wilson has ousted the German Note as a topic for discussion. Profound secrecy is being maintained as to the nature of the message, but it is believed to refer to a Teutonic desire for peace. It is considered as most unlikely that President Wilson will pay heed to the Pope's appeal or to obscure hints in the German Note supported by the pretence of a concession that President Wilson under the guise of negotiating with Great Britain regarding the blockade shall persuade the "Entente" to discuss terms with Germany.

American Note to Germany.

The Submarine Policy Questioned.

LONDON, May 9.

NEW YORK.—The American note to Germany has been despatched. It contains only about two hundred words. The Note accepts the declaration regarding the new submarine policy, but says:—The United States cannot for a moment entertain, and much less discuss, the suggestion that the new policy shall be in the slightest degree contingent upon the conduct of any other Government as affecting the right of the neutrals and the noncombatants.

Bombay Share Market.

BOMBAY, May 9.

The firm feeling observable in the market for the last few days continued to-day and the rate kept very firm. Centrals kept steady at Rs. 2230 and Swadeshis at Rs. 1785. Standards were firm at Rs. 1245 and Madhowjis at Rs. 1510. Fazulbhoys advanced to Rs. 506¼ and Davids closed firm at Rs. 493¼. Indore Malwa were quiet at Rs. 275. Currimbhoys improved to Rs. 265 and Crescents at Rs. 117½. Colabaland and Mill shares were firm at Rs. 1345. In Bank shares the Bank of Bombay improved to Rs. 1535 and the Bank of India closed at Rs. 65. In miscellaneous shares Bombay Burmahs were firm at Rs. 892¼. Tata Iron and Steel (ordinary) were firm at Rs. 180 and deferred declined to Rs. 692¼. Tramways were steady at Rs. 245. 3½ per cent Government paper was quiet at Rs. 80 and small pieces at Rs. 80½ for buyers.

BRIEF TELEGRAMS.

The next Homeward mail steamer "Kashmir" will sail on Tuesday the 16th instant.

Mr. V. P. Madhava Rao Dewan of Baroda, arrived at Bangalore yesterday morning.

The P. and O. Steamer "Kaiser-i-Hind" which left Bombay on the 16th ultimo, arrived in London on Sunday, the 7th instant.

The "Salsette," with the Homeward mails and about sixty passengers, including Mr. Justice Napier, sailed yesterday evening at 5 o'clock.

Major Nawab Nasrulla Khan of Bhopal has presented three thousand pounds worth of 4½ per cent English War loan stock to be used in connection with the war.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Simla.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, May 9.

The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

The battle of Verdun is again increasing in violence. Enemy bombardment with shells of heavy calibre and asphyxiating gas reached an unprecedented pitch of violence in sector Hill 304, and the French evacuated part of the trenches on the northern slopes which had been utterly broken up. On the 7th the Germans made a strong attack against a front between Hill 304 and Mortomme and, after repeated efforts, penetrated into a communication trench east of Hill 304. Everywhere else he was repulsed with heavy loss. The Germans also after intense artillery preparations, delivered several successive attacks on the trenches between Haudromont and Wood Donaumont Fort and gained a footing on a length of 850 yards in the first line trenches. The German attack near Libons south of Mortomme was repulsed.

The British made a successful raid on the German lines and the Germans raided the British lines.

In the direction of Erzingan the Russians repulsed a Turkish offensive. In the direction of Baghdad the Russians dislodged the Turks from Serinalakering.

The Germans attacked the Russians northwest of Krockin, but the Russians, counter-attacking, repulsed them.

The Zeppelin which was shot down by a warship off Schleswig coast was finally destroyed by a submarine.

Fire in Chadney Chowk.

Loss Estimated at Rs. 10,000.

DELHI, May 9.

At about 2 A. M. this morning the top storey of a shop in Chadney Chowk, belonging to Muhammad Ismail and M. D. Amin caught fire. The Police Fire Brigade arrived in time. Yet by 4 A. M. the whole of the top floor was gutted and everything burnt. By about 5 M., however, the fire was brought under control and damage to other shops in the vicinity prevented. The room in which the fire started contained a stock of crackers and fireworks which had recently been brought for Shubarat festival. The noise caused by the burning of beams and other wood work of the floor was augmented by the explosion of crackers. The loss is estimated about Rs. 10,000. One of the adjoining shops has also suffered the same loss.

Report of Another Fire.

Another fire is reported from Kazi Hanz in a house situated in the compound of Deputy Elahi Bux at about 11 P. M. last night. Fortunately the inmates of the house were vigilant enough to detect it before it had assumed any proportions and the fire was extinguished before any damage was done.

An Evening Party.

In Hon. of Hon'ble Mr. Diack.

LAHORE, May 9.

There was a brilliant evening party given this evening by the gentry of Lahore at the Town Hall grounds in honour of the Hon'ble Mr. Diack, Financial Commissioner, Punjab, who is retiring after 35 years service. The function was a most successful one and the party dispersed after an agreeable couple of hours spent in witnessing feats of jugglery and other entertainments.

Calcutta.

Howrah Bridge in Bad Repairs.

Committee to improve its Finances.

CALCUTTA, May 9.

The Government of Bengal resolution on the financial position of the Howrah bridge points out that the scheme for construction of a new improved bridge had been temporarily suspended owing to the war. The Port Commissioners forwarded for consideration of the Government copies of certain important papers regarding the bridge. These papers show that in view of the age of the present bridge (which has been in existence for nearly 42 years) the inevitable delay in the construction of a new bridge and increasing the traffic in heavy motor lorries, the Port Commissioners caused the entire present structure to be carefully examined by their own engineers. This examination disclosed the fact that extensive repairs and renewals estimated to cost nearly two lakhs of rupees were urgently necessary. The Port Commissioners have already sanctioned these works. It is hoped that the work will begin at an early date and will be pushed through with the least possible delay. The utilization of a large portion of the reserve fund of the bridge has led to an examination of the whole financial position. In the proposals for the construction of a new bridge it was contemplated that the Port Commissioners would be able to contribute a sum of six lakhs. During recent years, however, the existing bridge had been working at a loss. The available funds had been reduced to Rs. 2,84,000. If two lakhs are taken for repairs the balance will almost disappear. Moreover, it is expected that in the year just begun the ordinary income will fall short of the ordinary expenditure by Rs. 66,000. It has, therefore, become imperative to consider the question of increasing the income of the bridge. The present revenues of the bridge are derived from the terminal-tax of 2 pies per maund on goods carried by the East Indian Railway. This terminal-tax is now levied at its legal maximum rate. Edible grains and seeds, coal, salt and materials for the East Indian Railway are, however, exempted from the tax. Several suggestions had been made for increasing the income of the bridge. (1) The withdrawal of the existing exemption in the terminal-tax on goods, (2) an all-round increase in the rate of terminal-tax, (3) re-imposition of terminal-tax of 3 pies per head on passengers travelling

TELEGRAMS.

within a radius of 30 miles. The first of these alternatives could be secured without legislation. The second would require legislation. The third alternative would require no legislation for the East Indian Railway, but would, if the passengers on the Bengal Nagpur Railway are to be taxed. The Governor in Council recognizes that the methods indicated above are not exhaustive and in order to obtain the views of different bodies and persons interested His Excellency has decided to appoint a representative committee to report on the best manner of improving the finances of Howrah bridge. The committee will consist of ten members the Chairman of the Port Commissioners being the President. The other members will be agents of the two railways, Presidents of the Bengal Chamber and National Chamber, Master of the Trades Association—one representative each of the Calcutta and Howrah Municipalities and the Improvement Trust.

Trial Under Explosive Substances Act.

Sentence Reserved.

At the High Court Sessions this evening Mr. Justice Greaves and a common Jury disposed of a case in which Nagendra Nath Chakraborty, a lad of eighteen was charged under Section 5 of Explosive Substances Act, with being in possession of an explosive for an unlawful purpose. His Lordship having summed up, the Jury returned a unanimous verdict of guilty. His Lordship reserved sentence.

The League Match.

An Accident.

CALCUTTA, May 9.

In opening the League Match between the Lincolns and the Calcutta football clubs Bowles right back of the former team in trying to deprive Wright, outer left of the Calcutta of the ball, collided with him and fractured his right leg. He was conveyed to the hospital in a motor ambulance and the game was suspended for ten minutes and ended in victory for the Calcutta by two goals to one all the scoring having taken place before the accident which occurred three minutes before the play closed.

The Dixon Lane Bomb Case.

Accused Convicted and Sentenced.

CALCUTTA, May 9.

At the High Court Sessions to-day Mr. Justice Greaves passed sentence on Nogenra Nath Chakraborty, who was arrested in connection with the Dixon Lane bomb explosion and had been unanimously found guilty by the Jury yesterday on a charge, under Section 5 of the Explosive Substances Act, of having in his possession explosive substances for an unlawful purpose. Considering that the accused was only eighteen years of age, as well as the fact that he was injured by the explosion, His Lordship sentenced the accused to four years' rigorous imprisonment.

Bombay.

THE "BRITON" DEFAMATION CASE.

Magistrate's Judgment.

BOMBAY, May 9.

The Chief Presidency Magistrate, Rao Bahadur Setalvad, delivered judgment to-day in the "Briton" defamation case, in which Mr. B. G. Horniman, Editor, "Bombay Chronicle," charged Mr. Hope Brewin, proprietor and publisher, C. Sankuni Menon, Editor, and DeMello, Printer of the weekly paper "Briton," with defamation under Section 499 I. P. C. In his judgment, the Magistrate held that the imputations contained in the three articles complained of referred to the complainant and at the time of publishing them the accused intended to harm them and believed that they would harm the complainant's reputation. No doubt an attempt had been made in the articles to try and veil the real meaning but the veil was too transparent to mislead anybody.

The articles were, in the Magistrate's opinion, highly defamatory. It had been argued by the defence that the publication of the articles in question were for the public good but the Magistrate was emphatically of opinion that they were not for the public good at all. Hence the defence, on exception (1) and (9) of the section 499 failed. The Magistrate then commenced at length on the defence evidence and said that they had not only hopelessly failed to prove that the imputations were true but also failed to prove that they were made in good faith. The manner in which the prosecution witnesses had been cross examined and the line on which the defence evidence was sought to be led and the supplementary written statement of accused Menon made it quite clear that the defence had been in no doubt as to what charges they had to meet. The Magistrate having convicted all the three accused gave the Counsel an opportunity of arguing in regard to the sentence. Mr. Jinnah on behalf of the prosecution pointed out that a report of the case in the last Sunday's "Briton" contained the purport of certain letter which was not allowed to be read in the Court and placed on record. This was contempt of Court and indicated the persistence of the accused. He pressed for maximum sentence.

Mr. Baker on behalf of the first accused pleaded for a lenient punishment. Accused Menon addressed the Court personally, his Counsel Mr. Godhino having withdrawn from the case and prayed for mercy. In passing the Magistrate said that the accused do not belong to the criminal class and that the sentences should not be harsh or vindictive. On the other hand it must be remembered that very serious allegations had been made against the complainant, who occupied a responsible position in life. The allegations against the complainant contained in Ex. F if true would lay the complainant open to prosecution for an offence punishable with transportation for life or with rigorous imprisonment for 10 years and also a fine. All throughout and even to-day not a word of regret has escaped from any of the accused. The object of punishment should be not only to punish the accused for breaking law but also to prevent others from doing so, though fortunately the tone of journalism in Bombay is so good that such cases do not easily arise. Accused Nos. 1 and 2 by the manner in, and the spirit

TELEGRAMS.

with, which they have fought the case and the imputation they have made and published, have made it quite impossible for me to give them the option of fine. Accused No. 2 deserves somewhat greater sentence than accused No. 1 because of greater persistence in defamation. I think No. 3 should be given the option of fine as a mere printer. His Worship accordingly sentenced the accused as follows.

First accused Brewin is sentenced to simple imprisonment for seven weeks and a fine of Rs. 600, in default further six weeks' simple imprisonment. Accused No. 2, C. Sankuni Menon, to ten weeks' simple imprisonment and a fine of Rs. 600, in default six weeks' simple imprisonment. The third accused, printer DeMello, is sentenced to a fine of Rs. 225 or in default three weeks' simple imprisonment.

Preparation for Bail Application.

Last evening Mr. Godinho, Pleader, applied to the Chief Presidency Magistrate that the accused in the "Briton" defamation case might be allowed to remain in Court buildings for the night as they were going to apply to the High Court for bail.

Illicit Exports of Birds' Plumage.

Bombay Customs Preventive Department's

Successful Work.

BOMBAY, May 9.

A few figures are published showing that the Customs Preventive Department at this port have during the past year been highly successful in stopping the trade in illicit export of birds' plumage. Ten exporters have come within their grasp, and from these were seized egret plumes worth Rs. 2,19,047 in India and £44,000 in London. The rupee value represents the sum which the exporters paid to those who took the feathers from the birds. So the loss to the trade was considerable. In addition, penalties varying from Rs. 5,000 to Rs. 10,000 each, and amounting altogether to Rs. 59,175, were inflicted on these men, and over Rs. 52,000 of this sum has been recovered. Sometimes large captures are made. During the past fortnight, for example, feathers worth Rs. 14,400 were seized in the course of export and the exporter detected. The Preventive Department believe that they destroyed about 90 per cent of the trade last year. But the profits are very large, and the despatch of parcels is beginning again. There appears to be a serious defect in the law on the matter. When an exporter is discovered—no easy matter, for feather correspondents do not sign their letters with their true name—the Customs Department can, on a Magistrate's warrant, have his house searched and seize the feathers found there to produce as evidence that he is engaged in the trade; but they have to return the feathers, and can only take possession of them if they are discovered in the course of export.

A Memorial to Bombay Government.

Regarding All-India Muslim League.

BOMBAY, May 10.

The Bombay Presidency Association has addressed a memorial to the Government of Bombay regarding the breaking up of the sessions of the All-India Muslim League in Bombay.

Belgian Children's Fund.

Contribution of Southern Division Schools.

BOMBAY, May 9.

The enthusiasm with which contributions are being made to the various War Funds and incidentally the clear view which the country people, now have of the real meaning of the character of the Germans is illustrated by a gift of Rs. 2400 just made by the schools of the Southern Division of this Presidency to the Belgian Children's Fund through the "Times of India." This contribution is the fourth from the Southern Division schools and makes their total gifts to the fund during the past year Rs. 6900 or £460. Apparently every school in the districts of Dharwar, Belgaum, Bijapur, Kanara, Ratnagiri, and Kolaba have sent subscriptions and the Teachers Training Colleges has also come in.

Punjab.

Press Comment.

On Sir Visvesvaraya's Speech.

LAHORE, May 9.

Commenting on the speech of Sir Visvesvaraya, Dewan of Mysore, at the opening ceremony of the Mysore Chamber of Commerce the "Tribune" says:—Through-out the country his speech is characterised by deep sympathy and statesmanlike breadth of view and his suggestions possess great merit of compelling immobile element in a society to perceive the necessity of getting out of the old rut. The State aid of the kind he has offered to combat the ages of inertia in hereditary traders will ever remain memorable in the country.

The "Punjabee" says:—We are glad to find that he emphasised the value and need of scientific education. Eminent British scientists have during the last few months drawn attention of the British public to the urgency of tackling this important problem. Sir M. Visvesvaraya alluded to the complaints of unpunctuality in the working of some of the local organisations and the urgent formation of a properly constituted vigilance committee whose duty it should be to see that the Committee of Chamber regularly prepared their annual and quarterly programmes before hand and to respectfully remind the committee whenever their performance fell short of promises.

Imperial Council.

Inclination of Sir P. C. Chatterjee.

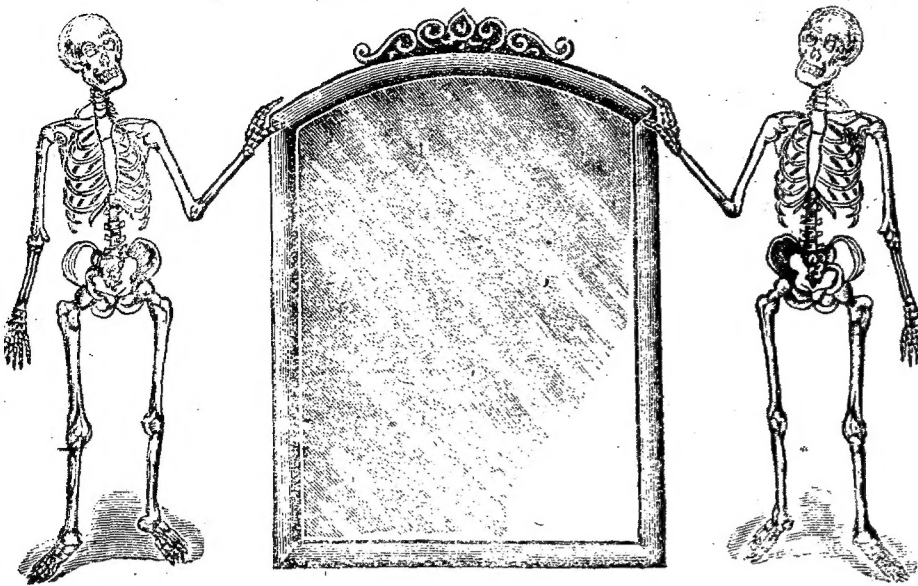
LAHORE, May 9.

It is now certain that Sir P. C. Chatterjee is not inclined to stand for election to the Imperial Legislative Council by the non-official members of the Punjab Legislative Council.

అద్భుతమైన భూతదర్శనము.

పరమేశ్వరుని అద్భుతశక్తిని పరిశీలించడంబట్టి, పరిశీలయొక్క గాని, బాధ్యతయొక్క గాని శరణు పొందమని కోరుట, గర్భిణిగా నున్న వారల యొక్క భావనలను చారములును నీవు ముందుగా తెలిసికొని గోరుచువేసి, పోయిన సాక్షులుగాని, దొంగలుగాని తెదక దలంతు వేని నీ చనిపోయిన వెదలచూచి యానందము నొందవారువేని నీవనోబుద్ధులను కలవర పరచు విషయములను గ్రహించవలెను వేని, నీవు హిందూ, బౌద్ధ, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయుల మతములలో నెక్కడయిన నేమి మహద్దల జూడవలెను వేని, నీమతమయొక్క రహస్యతత్వమును గ్రహించవలెనువేని, అద్భుతమయిన నీ భూతదర్శనము నుపయోగింపుము. అది : శ్రవణముగ నీకోర్కెల నీడేస్తును. ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము బోధకము. పోస్టల్ ప్యాకింగుతో సహా రు. 2-8-0 మాత్రమే. పనికిమాలిన సకలవస్తువులను కొని మోసపోవడము. ఈ త్రైములను ఇంగ్లీషుభాషలో ఈ క్రిందలెనిమిది వాయిదలయిన :—

మతములలో నెక్కడయిన నేమి మహద్దల జూడవలెను వేని, నీమతమయొక్క రహస్యతత్వమును గ్రహించవలెనువేని, అద్భుతమయిన నీ భూతదర్శనము నుపయోగింపుము. అది : శ్రవణముగ నీకోర్కెల నీడేస్తును. ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము బోధకము. పోస్టల్ ప్యాకింగుతో సహా రు. 2-8-0 మాత్రమే. పనికిమాలిన సకలవస్తువులను కొని మోసపోవడము. ఈ త్రైములను ఇంగ్లీషుభాషలో ఈ క్రిందలెనిమిది వాయిదలయిన :—

Universal Spiritual Agency, 6. Dalimtol Lane-CALCUTTA.

వజ్రగుళికలు

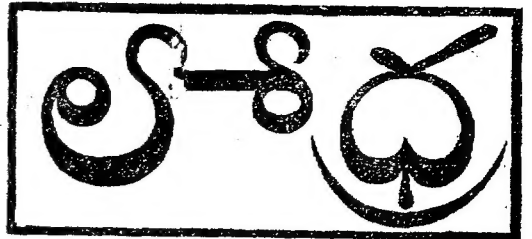
20 మాత్రలగుల డబ్బీ 1-8 రు. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు నరపటుత్వము కారణములు రక్తపుష్టి మంచి ఆరోగ్యము మూలము. ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీర వ్యాయాయము వలనను, జీతేంద్రియత్వమువలన గలుగును. వ్యభిచారము సుఖ రోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుట అమృతాంజనం డిపో, రీ తంబునెట్టివిధి, మదరాసు.

కస్తూరి

నివజ్వరములకు, కలరాకు, నంధికి, బాలెంతోగము మల వాతములకు, చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు, పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగమైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బహిరంగమున కన్న ప్రయోగముచేతను, నవరస నమయించు లంఛనోరవట దుస్థము. మా డిపోయెందలి కస్తూరియందలికి వచ్చాము లేవియును తేర్చబడవు. ఇంతవరకు మాతాపుత్రులందఱిని వారలకివయము తెలిసియున్నది. కొననివా గొకసారి పరిశీలించినజము. తెలియగలదు. అట్లు చేయుటవలన కలితి కస్తూరిని గొని మోసపోరు రు. 1-8 రు. 80-0-0

అమృతాంజనం డిపో మదరాసు

గర్భాశయ రోగనివారికి:— శ్రీలక్ష్మ గణుగు ఋతుకాల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మెల బాక్తి గాను, తక్కువగానుపోవుట, కుసుమకోగము, సంతాపహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూలికావాతము, కీళ్లనొప్పులు, అరికాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్క వ్యాధులను మదర్సును.

వెదబుడ్డి రు. 8-0-0. చిన్నది రు. 1-10-0.

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అజీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేహ ప్రణమము, ముఖసంకటములు, నిస్సర్తుకు, కడుపులో మంట మొదలగువ్యాధులను నివారించి శరీరమునలన కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

వెదబుడ్డి రు. 8-0-0. చిన్నది రు. 1-10-0.

జ్వర నివారిణి బుడ్డి 1-8 రు. 1-0-0.

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల,
9, బందరువీధి, మద్రాసు.
ప్రాచీ : సికింద్రాబాదు & కెల్లాక

1000 రూపాయలు బహుమాన మివ్వబడును.

లోకప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా రిజిస్టర్డు

ఈమురబ్బా సాలామిసిరి కాదని యజ్ఞపురమువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యివ్వబడును. దురభ్యాసముగల్గి బాల్యములోనే ధాతుపుష్టు కలిగినవారికి మృదంగ కోశము బలహీనమై, మరణకాలముదరకు చుట్టును జడభవించుచుండును. ఈ సాలామిసిరిమురబ్బాను నేనించినయెడల అట్టి చుట్టును తొలగి విశేష బహిర్య సంపత్తులయి పుకాళించుచు చిరకాలము సుఖముగ జీవింతురు.

REGISTERED

సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - ధాతుపుష్టి కలుగును. సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - విశేషబలము కలుగును.
సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - వ్యష్ట్యస్థితి మానును. సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - రక్తము కృద్ధియగును.
సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - ధాతువు మూత్రముతో కలసి సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - అకలి యెక్కువయగును.
సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - పోవుట మానును. సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - చక్కగ మలవిసర్జనయగును.
సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - నీశుచురుకు మానును. సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - ఉత్సాహము, శక్తి, బుద్ధి, సాలామిసిరిమురబ్బాకల్ల - బహుమాత్రవ్యాధితోలవును. చైర్యము, శరీరకాంతి విశేషముగ కలుగును.

ఈమురబ్బాకు లాంబ్రము, వెండి, బంగారు భస్మములు ఎన్నటికిని నమనముగావు. సాలామిసిరి అనునది ఒకజాతితండు. ఇది కాబూల్, కాందహార్ దేశములలో నైరగుచున్నది. అక్కడిజనులు యీ తండును విశేషముగా తినుచున్నారు. మనదేశపు 4 గుర్ర మనుష్యులు బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. మనదేశములో అనేకులు ఉరలగడ్డ, క్యామగడ్డ మొదలైనవాటితో తయారుచేసి సాలామిసిరి అని చెప్పి మోసముచేయుచున్నారు. మా మురబ్బా అట్టిదికాదు. దీనిని సాలామిసిరికాదని కృత్రిమ వారికి 1000 రూపాయలు యివ్వబడును. మేము యిహముగా యిచ్చెదమన్న మొత్తమును యివ్వగలయెడల కోర్కె మూలముగా దినూనూచేయవచ్చును. ఈమురబ్బాను పత్రియొకరు నేనించి చూచిబలమును పొందటకై గొప్ప మండులతోచేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. ఆహారాన ప్రతికను ఔషధముతో సంబంధము.

కార్డువాసి వి. పి. ద్వారా తెప్పించుకొనవచ్చును. డబ్బీ 1-8 వెల రు. 2-0-0 లు.

తపాలాఖర్చు 1 డబ్బీ మొదలు 3 డబ్బాలు వరకు 0-6-0.

తపాలాఖర్చు ప్రశ్నోకము. దరఖాస్తుదారులు తమ చిరునామాను-విశేషముగ వ్రాయవలయును.

డి. మన్నాలాల్, డిల్లీవెద్దులు,

నె 5, అనెన్యూరోడు, వెంగుపూరు సిటీ.

మీ కవసరమైనచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత పోయునట్టిగాని వస్తువులగురించియు, ఉక్కు, ఇనుపవాసములు, వంపులు వంపులుగ వంచ బడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుప కమ్ములు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గుఱించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతి సందర్భముల నెలనో నాలోచింపవలసినది. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువ వెలల కిచ్చుటలోను కోరినంతనే వానిని సకాలములో నరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

విలాసము:—

ది సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్

తపాలపెట్టె నెం 552 రు.

389

మదరాసు.

(వై కామోజివకా గోదనప్పుడు ఈ తిత్తిక పేరుకూడ నుకహించ గోరుచున్నారు.)

చుండుకు నూనె

వెల సీసా 1-8 0-6-0.

ఈనూనెను రాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల గోకుడుపుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంట్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలవు.

గోకోజనము రు. 1-8 రు. 1-0-0

అమృతాంజనం డిపో మదరాసు.

